

SVERIGES EKONOMI

Statistiskt perspektiv

Ur innehållet:

Svensk tillväxt stod pall..... sid 3

Den svenska tillväxten stod återigen stark i en svag europeisk omgivning. Första kvartalet steg BNP med 0,6 procent säsongrensad och jämförd med kvartalet innan. Samtidigt sjönk BNP i flera av euroområdets ledande ekonomier, däribland Frankrike och Italien. Den svenska BNP-tillväxten hölls uppe av hushållskonsumtion och lagerinvesteringar.

Hushållen tongivande drivkraft till ekonomin sid 8

Hushållskonsumtionen höll god fart första kvartalet och ökade med 1,0 procent säsongrensad. Det var den starkaste kvartalstillväxten på ett år. Höga boendeutgifter på grund av det kalla vädret drog upp konsumtionen, men hushållen visade också tecken på ett något mindre försiktigt köpbeteende där bland annat inköp av heminredning prioriterades. Väl tilltagna reala inkomstökningar gav stöd åt hushållskonsumtionen. Sparbenägenheten är dock fortfarande dominerande och den justerade sparkvoten låg kvar på historiskt hög nivå.

Bred nedgång för fasta bruttoinvesteringar..... sid 11

De fasta bruttoinvesteringarna backade på bred front första kvartalet och sjönk med 2,8 procent säsongrensad och jämfört med kvartalet innan. Nedgången för bostadsinvesteringarna bedarrade något, istället var det transportmedel som tyngde investeringsutvecklingen mest. En starkare lageruppbyggnad än normalt inom tillverkningsindustrin lyfte BNP-tillväxten med 0,7 procentenheter.

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Internationell utblick.....	4
Export och import.....	5
Konsumtion.....	8
Investeringar.....	11
Näringsliv.....	13
Arbetsmarknad.....	17
ENS 2010 och nationalräkenskaperna.....	20
Nya konjunkturindikatorer på SCB.....	21
Summary.....	25

SCB-Indikatorer

Webbpublikationen SCB-Indikatorer utkommer omkring den första i varje månad (utom i augusti) och ger en översikt av konjunkturläget, baserad på de färskaste siffrorna. Du hittar den på www.scb.se. Välj Hitta statistik, SCB-Indikatorer.

Sammanfattning

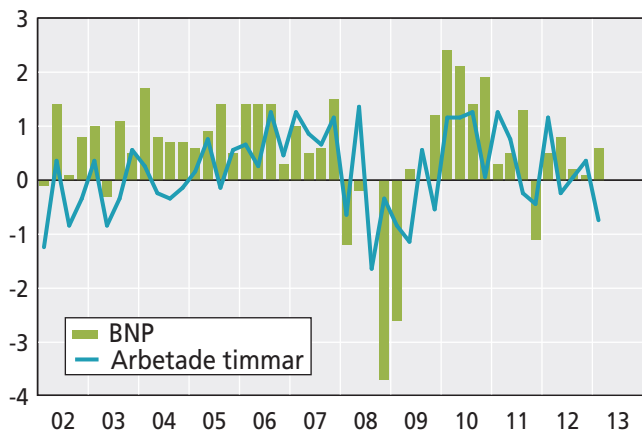
Svensk tillväxt stod pall

Den svenska tillväxten stod återigen stark i en svag europeisk omgivning. Första kvartalet steg BNP med 0,6 procent säsongrensad och jämförd med kvartalet innan. Samtidigt sjönk BNP i flera av euroområdet ledande ekonomier, däribland Frankrike och Italien. Den svenska BNP-tillväxten hölls uppe av hushållskonsumtion och lagerinvesteringar.

Första kvartalet ökade Sveriges BNP med 0,6 procent säsongrensad och jämförd med fjärde kvartalet. Det innebär att den kvartalsvisa ökningstakten steg något jämfört med de två föregående kvartalen då de var 0,1 respektive 0,2 procent. Den svaga ekonomiska utvecklingen i spåren av skuldskrisen präglade fortfarande stora delar av Europa första kvartalet. Som en konsekvens sjönk BNP i euroområdet (EU17) med 0,2 procent säsongrensad och jämförd med kvartalet innan. Däremot var tillväxten i USA hygglig med en säsongrensad kvartalstillväxt på 0,6 procent.

Bruttonationalprodukten (BNP) samt arbetade timmar i hela ekonomin

Procentuell förändring från föregående kvartal.
Säsongrensad BNP och arbetade timmar

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Under första kvartalet 2013 stärktes världshandeln efter den svaga utvecklingen fjärde kvartalet. Den svenska varuexporten sjönk dock kraftigt vilket indikerar att Sverige tappade andelar på världsmarknaden. Tjänsteexporten fortsatte däremot att växa och kompenserade en del av nedgången för varorna. Totalt sjönk exporten från fjärde till första kvartalet med 1,4 procent i säsongrensade värden, men då importen sjönk ännu kraftigare drog utrikeshandeln ändå upp BNP-utvecklingen. Även i årstakt sjönk importen kraftigare än exporten vilket ledde till att nettoexporten lämnade ett positivt bidrag till BNP-tillväxten.

Produktionen inom näringslivet steg första kvartalet jämfört med föregående kvartal. Mest ökade tjänsteproduktionen men även varuproduktionen steg något då industrin vände uppåt efter två kvartal i rad med produktionsminskningar. En reservation bör göras för att en del av produktionsökningen inneburit ökade lager och inte indikerar ökad efterfrågan. Produktionen ökade trots att antalet arbetade timmar i näringslivet sjönk vilket betyder att produktiviteten ökade jämfört med föregående kvartal.

Hushållskonsumtionen var återigen bland de starkaste drivkrafterna bakom den faktiska BNP-tillväxten. Vål tilltagna reala inkomstökningar bidrog till det. Hushållen ökade konsumtionen med 1 procent, säsongrensad och jämförd med kvartalet innan, vilket var den starkaste kvartalstillväxten på ett år. Höga boendeutgifter på grund av det kalla vädret drog upp konsumtionen, men hushållen visade också tecken på ett något mindre försiktigt köpbeteende där bland annat inköp av heminredning prioriterades. Sparbenägenheten är dock fortfarande dominerande och den justerade sparkvoten låg kvar på en historiskt hög nivå.

De fasta bruttoinvesteringarna backade på bred front första kvartalet och sjönk med 2,8 procent säsongrensad och jämförd med kvartalet innan. Nedgången för bostadsinvesteringarna bedarrade något, istället var det transportmedel som tyngde investeringsutvecklingen mest. En starkare lageruppbyggnad än normalt inom tillverkningsindustrin lyfte BNP-tillväxten med 0,7 procentenheter.

Det var relativt små förändringar på arbetsmarknaden första kvartalet jämfört med kvartalet innan. Sysselsättningen ökade med 0,2 procent från kvartalet innan, samtidigt som den relativa arbetslösheten steg till 8,2 procent jämförd med 8,1 procent fjärde kvartalet säsongrensad. Sysselsättningsökningen förklaras till stor del av ungdomar som funnit arbete.

Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv bjuder även på två temaartiklar. I den första artikeln studeras hur de svenska nationalräkenskaperna påverkas av kommande förändringar i internationella regelverk, exempelvis att forskning och utveckling ska föras som investeringar och inte förbrukning från september 2014. Dessutom diskuteras problematiken kring statistikinsamlingen i en värld i förändring. I den andra artikeln presenteras nya statistikprodukter såsom det nya produktionsindexet över näringslivet.

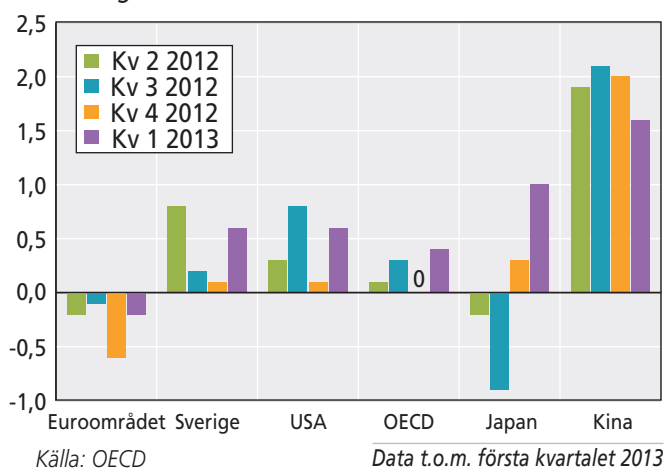
Blandad utveckling i världsekonomin

Efter att den internationella konjunkturedgången tilltog i styrka under sista kvartalet i fjol kom en viss stabilisering under första kvartalet. I EU fortsatte BNP visserligen att sjunka men i USA tog tillväxten fart igen trots de finanspolitiska åtstramningar som trädde i kraft vid årsskiftet. I Asien gick de två bjässarna åt olika håll där Kinas ekonomi saktade in något medan Japans ekonomi kom igång ordentligt med en rejäl börsuppgång och stegrad BNP-tillväxt.

Under första kvartalet 2013 stärktes den globala ekonomin något efter den mycket svaga avslutningen på fjolåret. OECD-ländernas samlade BNP steg i säsongrensade tal med 0,4 procent från kvartalet innan, vilket var den högsta tillväxten på ett år. Utvecklingen var dock blandad där de stora ekonomierna gick åt olika håll med fortsatt nedgång i Europa och dämpning i Kina medan USA och Japan växlade upp. Sverige klarade sig betydligt bättre än de flesta jämförbara länder och BNP-tillväxten på 0,6 procent från kvartalet innan låg högt över EU-genomsnittet.

BNP-tillväxt

Procentuell förändring från föregående kvartal, säsongrensade värden

Fortsatt recession i euroområdet

I EU var den ekonomiska utvecklingen fortsatt svag och unionens samlade BNP sjönk med 0,1 procent i säsongrensade värden. I euroområdet var tillväxten ännu svagare med -0,2 procent, vilket var sjätte kvartalet i rad med krympande ekonomi. I Europas största ekonomi Tyskland hoppades många på en uppåtrekyl men tillväxten stannade på marginalen 0,1 procent. Samtidigt gick Frankrike in i en recession efter två kvartal i rad med sjunkande BNP. Spanien och Italien fortsatte dessutom att gå på knäna och båda ländernas BNP backade med 0,5 procent från föregående kvartal.

Från att främst ha omfattat södra Europa har eurokrisen på senare tid påverkat ekonomin i hela Europa. Nederländernas BNP fortsatte att sjunka första kvartalet, medan Österrike redovisade nolltillväxt och därigenom precis undvek

recession. Även våra nordiska grannar påverkas starkt av den svaga konjunkturen i Europa. I Finland sjönk BNP med 0,1 procent medan Danmark vände upp med knappa 0,2 procent. Även i Norge sjönk BNP men det berodde på lägre oljeproduktion och fastlands-BNP, som är mer lämpligt för konjunkturbedömningar, växte med 0,7 procent.

Förbättrad tillväxt i USA

Efter att ha gått på sparlåga under sista kvartalet i fjol växade den amerikanska ekonomin upp under första kvartalet och växte med 0,6 procent i kvartalstakt. Uppräknat till årstakt, som är det amerikanska standardsättet att redovisa tillväxten på, motsvarar det en tillväxt på 2,4 procent. Som vanligt var det hushållen som var den främsta drivkraften med en konsumtionsökning på 3,4 procent. Detta skedde trots att de disponibla inkomsterna minskade rejält, till stor del på grund av åtstramningarna som trädde i kraft vid årsskiftet. Förutom hushållskonsumtionen drogs BNP huvudsakligen upp av ökade investeringar, särskilt bostadsinvesteringar som steg med hela 12 procent. Det största sänket för BNP-tillväxten var neddragningar i den offentliga konsumtionen där exempelvis försvarsutgifterna fortsatte att sjunka kraftigt. Att USA:s ekonomi fortsatte att växa trots att finanspolitiken stramades åt tyder på att den amerikanska återhämtningen är motståndskraftig.

Kina bromsade in

Efter att ha stärkts under andra halvåret 2012 sjönk tillväxten i Kina tillbaka första kvartalet och BNP ökade i säsongrensade värden med 1,6 procent från kvartalet innan, vilket med kinesiska mått mätt är svagt. Många bedömare tror dessutom att dämpningen kommer att fortsätta när Kina ställer om ekonomin från det starka beroendet av export och investeringar till att bli mer driven av inhemsk efterfrågan. Den nya regeringen fokuserar dessutom inte lika hårt på tillväxt som den föregående och har bland annat fört en kampanj mot korruption och onödigt konsumtion. Presidenten Xi Jinping signalerade dessutom nyligen att Kina kan tolerera en svagare tillväxt för att undvika miljöproblem.

Kraftiga stimulanser i Japan

I Japan ökade den ekonomiska aktiviteten betydligt under första kvartalet. Den nya premiärministern Shinzo Abe satsar stort på att få igång den tröga ekonomin och har infört stora finanspolitiska stimulanser. Dessutom har han genom påtryckningar fått centralbanken att höja sitt inflationsmål och föra en mycket expansiv penningpolitik. Åtgärderna fick Tokyobörsen att rusa och den japanska yenen försvagades kraftigt. Tillväxten stärktes avsevärt under första kvartalet då Japans BNP växte med 1 procent från föregående kvartal, en klar förbättring jämfört med tillväxten under 2012.

Kontaktperson: Thomas Bjurenvall, 08-506 945 74

Export och import

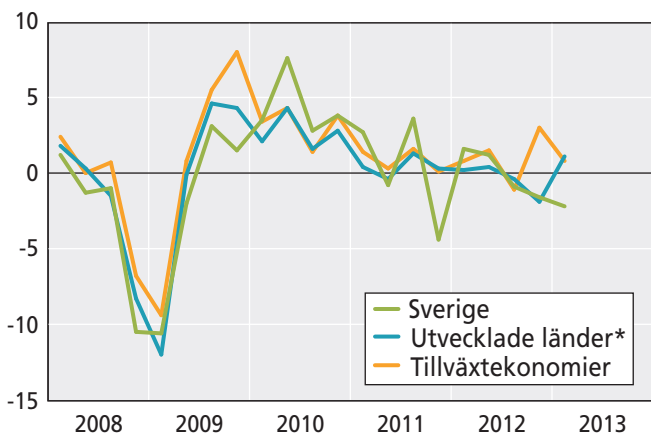
Kraftigt sjunkande varuexport

Under första kvartalet stärktes världshandeln efter den svaga utvecklingen fjärde kvartalet. Den svenska varuexporten sjönk dock kraftigt vilket indikerar att Sverige tappade andelar på världsmarknaden. Tjänsteexporten fortsatte däremot att växa och kompenserade en del av nedgången för varorna. Totalt sjönk exporten från fjärde till första kvartalet med 1,4 procent i säsongsrensade värden, men då importen minskade ännu kraftigare drog utrikeshandeln ändå upp BNP-utvecklingen. Även i årstakt sjönk importen kraftigare än exporten vilket ledde till att nettoexporten lämnade ett positivt bidrag till BNP-tillväxten.

Efter en svag utveckling fjärde kvartalet 2012 vände exporten från de utvecklade industriländerna upp under första kvartalet. Bakom förbättringen låg främst Japan men även i Europa och USA noteras tydliga ökningar. Sammantaget steg exportvolymen från de utvecklade länderna med 1,1 procent säsongsrensat och jämfört med föregående kvartal. För tillväxtländerna innebar första kvartalet däremot en dämpning jämfört med det mycket starka fjärde kvartalet och tillväxten avtog i styrka till 0,8 procent i kvartalstakt.

Global varuexport

Procentuell volymförändring jämfört med föregående kvartal. Säsongsrensade värden

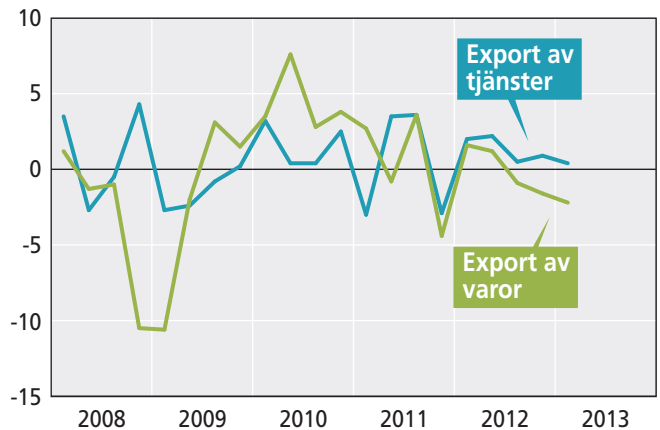
Källa: Nationalräkenskaperna och CPB

* En term som IMF använder för att beskriva utvecklade länder "advanced economies". De karakteriseras av en hög nivå på BNP/capita samt en hög grad av industrialisering.

Sveriges varuexport sjönk under fjärde kvartalet med 2,2 procent, säsongsrensat och jämfört med föregående kvartal. Bortsett från den tillfälliga dippen under fjärde kvartalet 2011 var det den sämsta utvecklingen mellan två kvartal sedan finanskrisen. Det var också betydligt sämre än både övriga utvecklade industriländer och den totala världshandeln, vilket indikerar att Sverige tappade marknadsandelar. Tjänsteexporten fortsatte däremot att växa och kompenserade för en del av fallet för varorna med en kvartalsuppgång på 0,4 procent. Totalt sjönk Sveriges export från fjärde till första kvartalet med 1,4 procent.

Export av varor respektive tjänster

Procentuell volymförändring jämfört med föregående kvartal. Säsongsrensade värden

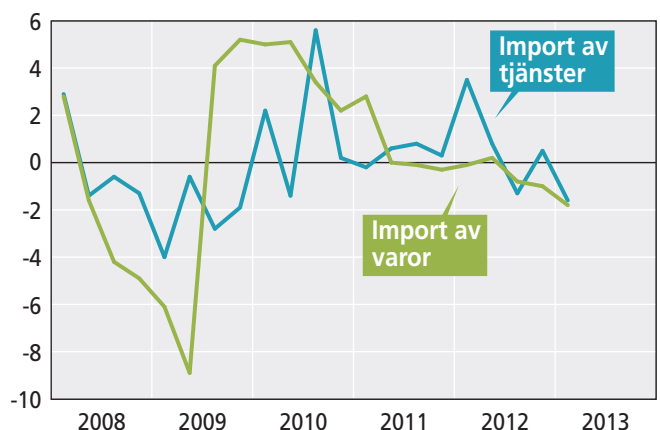

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Importen sjönk med 1,7 procent första kvartalet jämfört med kvartalet innan. Att importen minskade ännu kraftigare än exporten gjorde att utrikeshandeln trots allt lämnade ett positivt bidrag till den kvartalsvisa BNP-utvecklingen. För varuimporten låg utvecklingen i linje med trenden under det senaste året även om minskningen på 1,8 procent innebar att nedgången accelererade något. För tjänsteimporten var nedgången på 1,6 procent mer anmärkningsvärd då den uppvisat en positiv trend de senaste tre åren. Den totala importnedgången på 1,7 procent var det svagaste utfallet sedan andra kvartalet 2009.

Import av varor respektive tjänster

Procentuell volymförändring jämfört med föregående kvartal. Säsongsrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

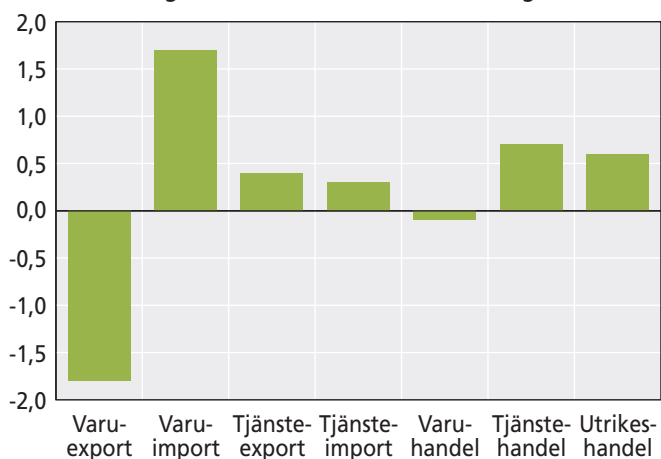
Tjänstehandeln fortsatte att dra upp BNP

Jämfört med första kvartalet 2012 sjönk både exporten och importen, men då fallet för importen var större så drog utrikeshandeln sammantaget upp BNP. Exporten sjönk med 2,9 procent och importen med 4,7 procent, vilket resulterade i att exportnettot lämnade ett positivt bidrag på 0,6 procent-

enheter till BNP-tillväxten i årstakt. Precis som förra kvartalet var det tjänstehandeln som drog upp medan varuhandeln lämnade ett svagt negativt bidrag.

Tjänsteexporten fortsatte att växa i god takt och steg med 3,1 procent medan importen av tjänster minskade med 2,6 procent. Det var första gången sedan andra kvartalet 2010 som tjänsteimporten uppvisade negativ tillväxt i årstakt. Precis som förra kvartalet kom det starkaste bidraget till tjänsteexportens positiva utveckling från merchanting som ökade med 21 procent. Det näst största bidraget kom från banker och kreditinstitut som ökade exportvolymen med hela 57 procent. Även exporten av datakonsulttjänster och tekniska konsulttjänster gick bra och påverkade starkt uppåt. Tjänsteexporten drogs ner av en svag utveckling för stödtjänster till transport samt minskad export av uthyrnings- och leasingtjänster. Att tjänsteimporten minskade förklaras främst av minskade inköp av transporttjänster; sjötransporterna sjönk med 21 procent och landtransporterna med 10 procent. Dessutom backade importen av stödtjänster till transport med 11 procent.

Bidrag i procentenheter till förändring i BNP
Förändring från motsvarande kvartal föregående år

Källa: Nationalräkenskaperna

Data för första kvartalet 2013

Svag export från verkstadsindustrin

Varuexporten utvecklades svagt andra halvåret i fjol med nedgångar både tredje och fjärde kvartalet. Under årets första kvartal accelererade nedgångstakten till 5,4 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. Maskinindustrin och fordonsindustrin hade det fortsatt tungt och redovisade volymminskningar på 13 respektive 15 procent vilket drog ned exportutvecklingen kraftigt. Verkstadsindustrin gick överlag dåligt med stora nedgångar även för elektronikbranschen och elapparaturbranschen. En annan bransch som höll tillbaka exportutvecklingen var stål- och metallverk. Nedgången för varuexporten motverkades delvis av läkemedelsindustrin som ökade exporten kraftigt.

Varuimporten uppvisade negativa tillväxttal under hela 2012 och precis som för varuexporten så accelererade nedgångstakten första kvartalet och landade på 5,5 procent i årstakt. Den branschvisa importutvecklingen är till stor del en spegling av exportutvecklingen vilket visar att en stor

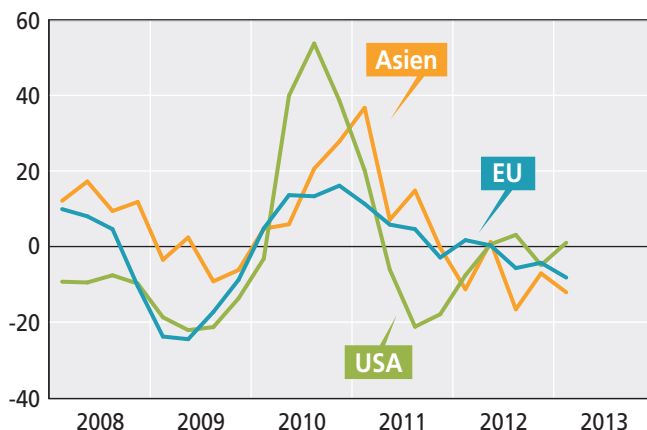
del av importen används som insatsvaror till produktion av exportvaror. De största negativa bidragen kom från fordonsindustrin och maskinindustrin där importen sjönk med 16 respektive 15 procent. Precis som för exporten lämnade även stål- och metallverken ett starkt negativt bidrag.

Fortsatt svag export till Europa

Uppgifter från utrikeshandelsstatistiken visar att varuexporten i första hand drogs ned av svag efterfrågan från Europa. Mätt i löpande priser minskade exporten dit under första kvartalet med 13 procent i årstakt, vilket var en betydligt högre nedgångstakt än föregående kvartals 7 procent. Förvånansvärt nog var det inte krisländerna i euroområdet som drog ned mest utan istället icke-EU-länder som Norge och Ryssland. Exporten till EU sjönk med 8 procent där våra stora exportländer Storbritannien och Tyskland drog ner med nedgångar på 14 respektive 9 procent. Exporten till Asien fortsatte att sjunka och var första kvartalet 12 procent lägre än motsvarande kvartal 2012. Både exporten till Indien och Japan sjönk kraftigt medan Kina vände upp och noterades för en uppgång på 3 procent. Även exporten till USA vände upp efter förra kvartalets nedgång och noterades för en ökning på 1 procent.

Svensk varuexport

Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Löpande priser

Källa: Utrikeshandelsstatistiken

Data t.o.m. första kvartalet 2013

För importen var nedgången bred och minskade i stort sett för samtliga regioner. De länder som minskade mest var USA och Japan varifrån importen sjönk med 27 respektive 26 procent i årstakt. Importen från EU sjönk med 11 procent, främst på grund av minskade inköp från Tyskland med hela 16 procent.

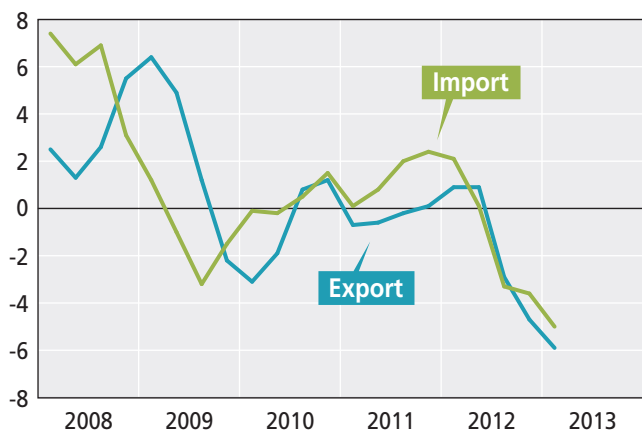
Lägre import- och exportpriser

Den regionfördelade handelsutvecklingen redovisas i löpande priser och att såväl import- som exportvärdena sjunker så pass kraftigt förklaras delvis av stora prisminskningar. Såväl import- som exportpriserna uppvisade nedgångar under andra halvåret i fjol och under första kvartalet tilltog minskningstakten. Exportpriserna var första kvartalet i genomsnitt 5,9 procent lägre än första kvartalet 2012 medan importpriserna backade med 5 procent. De stora prisförändringarna

gör att det är ovanligt stor skillnad mellan utrikeshandelns utveckling i volym (fasta priser) och värde (löpande priser).

Prisutveckling

Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år

Källa: Prisindex i producent- och importled

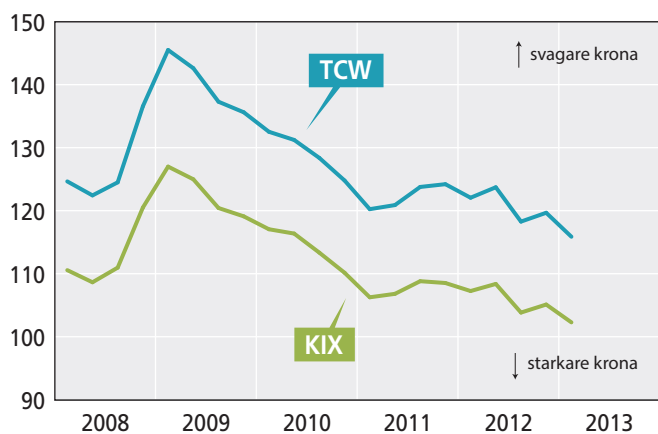
Data t.o.m. första kvartalet 2013

Kronan stärktes återigen

Att import- och exportpriserna sjunkit så pass mycket beror till stor del på att den svenska kronan stärkts. Efter en viss försvagning under fjärde kvartalet stärktes kronan återigen under första kvartalet och var enligt det handelsviktade valutaindexet KIX i genomsnitt 2,7 procent starkare än kvartalet innan. Tillsammans med den kraftiga förstärkningen under det tredje kvartalet innebar det att kronan apprecierats med 4,6 procent jämfört med första kvartalet 2012.

Real svensk växelkurs

Handelsviktad. Kvartalsgenomsnitt. Index 18 november 1992=100

Källa: Riksbanken

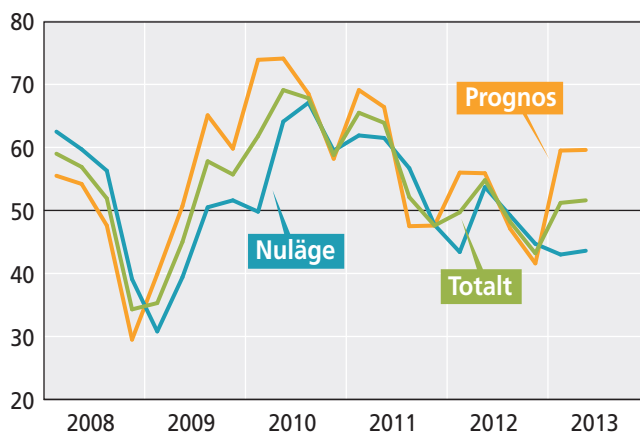
Data t.o.m. första kvartalet 2013

Exportchefernas optimism består

Exportutvecklingen var som sagt svag under första kvartalet och flera indikatorer pekar mot en trög utveckling även andra kvartalet. Exportchefsindex (EMI) för andra kvartalet visade att förväntningarna på högre efterfrågan från föregående undersökning kom på skam och att nuläget fortsatt är relativt svagt. Exportcheferna är dock fortfarande optimistiska och det framåtblickande delindexet EMI prognos ligger kvar på en nivå som indikerar ökad efterfrågan under kommande kvartal. Det är fortsatt Asien man tror mest på även om förväntningarna tonats ned något. Även för Nordamerika har förväntningarna dämpats lite men stämningsslaget är fortsatt övervägande positivt även här. Index för Västeuropa sjönk åter under 50-strecket och endast en liten minoritet av företagen tror på växande efterfrågan. För Central- och Östeuropa stärktes däremot förväntningarna och en tredjedel av företagen räknar med ökad efterfrågan kommande kvartal.

Exportchefsindex

Diffusionsindex. Värden över 50 betyder att fler företag tror på en förstärkning än en försvagning av exportkonjunkturen

Källa: SCB/Business Sweden

Data t.o.m. andra kvartalet 2013

Kontaktperson: Thomas Bjurenvall, 08-506 945 74

Hushållen tongivande drivkraft till ekonomin trots högt sparande

Hushållskonsumtionen höll god fart första kvartalet och ökade med 1 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det var den starkaste kvartalstillväxten på ett år. Höga boendeutgifter på grund av det kalla vädret drog upp konsumtionen, men hushållen visade också tecken på ett något mindre försiktigt köpbeteende där bland annat inköp av heminredning prioriterades. Hushållskonsumtionen var återigen bland de starkaste drivkrafterna bakom BNP-tillväxten. Väl tilltagna reala inkomstökningar gav stöd åt hushållskonsumtionen men sparbenägenheten är fortfarande dominerande och den justerade sparkvoten låg kvar på en historiskt hög nivå.

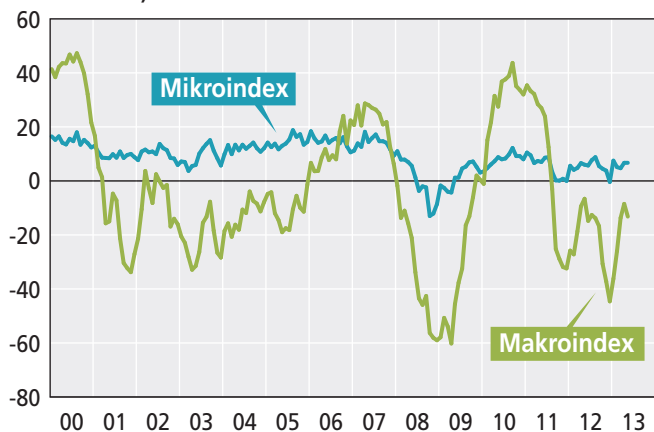
Dämpat stämningläge lättade under kvartalet

Stämningläget bland hushållen var svagt vid årsskiftet enligt Konjunkturinstitutets (KI) konjunkturbarometer. Det förbättrades dock en del under kvartalet. Om man antar att stämningläget en viss månad påverkar beteendet under de närmast följande månaderna så kan detta ge en fingervisning om hushållens köpbeteende kommande kvartal.

Makroindex är sammansatt av hushållens bedömning av den ekonomiska utvecklingen under det gångna året och förväntningar inför det kommande året samt förväntningarna på arbetsmarknadens utveckling. Decembervärdet var, med undantag för tiden mitt under finanskrisen, det sämsta utfallet sedan millennieskiftet. Därefter förbättrades stämningläget och i mars var pessimismen betydligt mindre påtaglig.

Hushållens bedömning av egen ekonomi, mikroindex, och det allmänna ekonomiska läget, makroindex

Nettotal, bättre minus sämre

Källa: Konjunkturinstitutet

Data t.o.m. maj 2013

Även den egna ekonomin bedömdes som klart sämre än normalt. Mikroindex, som speglar hushållens sammanvägda

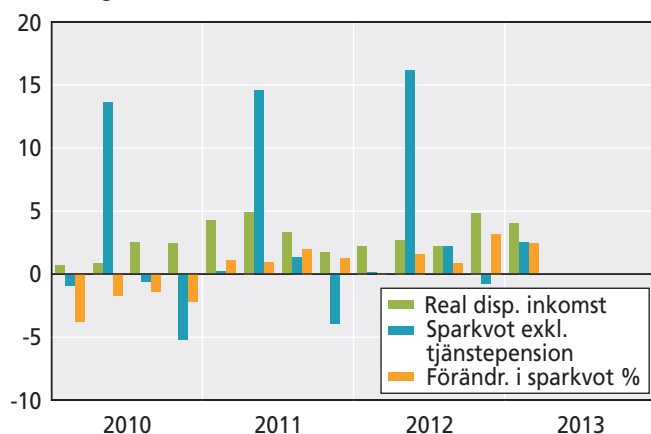
syn på den egna ekonomin, är sammansatt på samma sätt som makroindexet, men innehåller även en fråga om köp av kapitalvaror. Stämningläget var påtagligt dämpat under inledningen av kvartalet och trots en förbättring under kvartalet var utfallet betydligt lägre än tidigare normalnivåer.

Ovanligt hög sparkvot

Sparkvoten reflekterar konsumenternas benägenhet att spara och är således beroende såväl av stämningläget bland hushållen som av inkomstutvecklingen. Om konsumenterna ser ljus på såväl nuläget som framtiden är de vanligtvis beredda att använda en större del av inkomstökningarna till konsumtion. Samtidigt påverkar storleken på inkomstillväxten benägenheten att använda den för konsumtion. En kraftig ökning av inkomsten sparas naturligt nog i högre grad än om inkomstökningen är mer begränsad. Dessutom påverkar prisutvecklingen på bostäder och även börsutvecklingen konsumtionsbenägenheten genom att det påverkar hushållens förmögenhet. Konsumenterna har nämligen en tendens att använda delar av värdeökningarna på dessa tillgångsslag för konsumtion. Det gäller speciellt värdeökning på bostäder som enligt vissa studier konsumeras nästan till hälften.

Real disponibel inkomst och sparkvot exklusive tjänstepensioner

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. första kvartalet 2013

Hushållskonsumtionen kan rent matematiskt beräknas med hjälp av inkomstutvecklingen och förändringen i sparkvoten. Sparkvoten var genomgående lägre 2010 jämfört med krisåret 2009. Konsumtionen detta år ökade väsentligt mer än den relativt svaga tillväxten i de reala inkomsterna vilket gjorde att sparkvoten sjönk. Hushållen stod trots de begränsade inkomstökningarna för en betydande konsumtionsökning som landade kring 3 procent i årstakt under alla kvartalen 2010. Redan 2011 var bilden annorlunda. Sparkvoten låg högre än året innan men inkomstökningarna på över 4 procent var också mycket starkare. Under 2012, och då

framförallt kvartal två och tre, ökade sparkvoten ytterligare samtidigt som tillväxten i inkomsterna var mer begränsad.

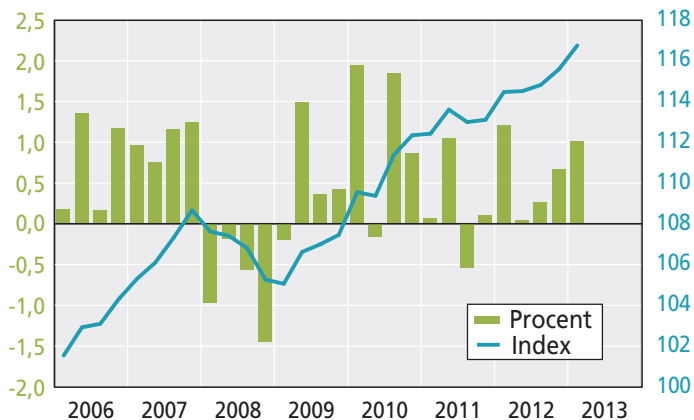
Sparkvoten var ovanligt hög även fjärde kvartalet 2012 och första kvartalet 2013 vilket inte var speciellt överraskande sett mot bakgrunden att stämmningsläget bland hushållen var svagt enligt KI:s konjunkturbarometer. Hushållen fick också väsentligt högre disponibla inkomster jämfört med motsvarande kvartal föregående år, med ökningarna motsvarande 4,7 respektive 4 procent. Något mer förvånande är dock att sparkvoten under de senaste kvartalerna har varit på ungefär samma nivå som under den värsta krisen 2009, även om inkomstökningarna bara var hälften så stora under krisen.

Hushållen ökade takten

För att analysera vad som har hänt mellan de senaste kvartalerna krävs säsongrensade serier. Med hjälp av data över den säsongrensade konsumtionsutvecklingen kan det konstateras att konsumtionen låg helt still mellan det första och andra kvartalet 2012. Under de tre följande kvartalerna har den successivt ökat och första kvartalet steg hushållskonsumtionen med 1 procent jämfört med föregående kvartal. Likafullt är det som framgått ovan en klart lägre tillväxttakt än vad som hade varit möjligt givet nuvarande inkomstutveckling, eftersom hushållen för närvarande avsätter en stor andel av inkomstökningarna till sparande.

Hushållens konsumtionsutgifter

Procentuell förändring från föregående kvartal samt index 2005=100. Säsongrensade kvartalsvärden

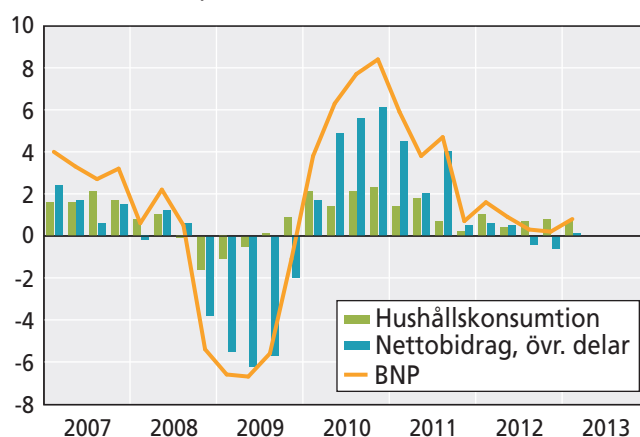
Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Vid en jämförelse över fyra kvartal ökade hushållskonsumtionen med 1,5 procent första kvartalet, vilket var i nivå med de närmast föregående kvartalerna. En del av uppgången förklaras sannolikt av den så kallade påskeffekten, det vill säga att påsken inföll första kvartalet i år medan den inföll andra kvartalet i fjol. Den privata konsumtionen har de senaste kvartalerna utgjort det största enskilda bidraget till den faktiska BNP-utvecklingen. Men även om hushållens konsumtionsutgifter utgör närmare hälften av BNP och förändringar i hushållens konsumtionsbenägenhet har stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen, så har den genom sin stabilitet vanligtvis mindre effekt på förändringarna mellan kvartalerna. Om detta ställs i relation till utvecklingen av försörjningsbalansens övriga delar över tid är det tydligt att hushållskonsumtionen inte på något avgörande

sätt motverkar svängningarna i främst exporten och till den kopplade komponenter.

Försörjningsbalansens bidrag till BNP-tillväxten

Kvartalsdata, procentenheter

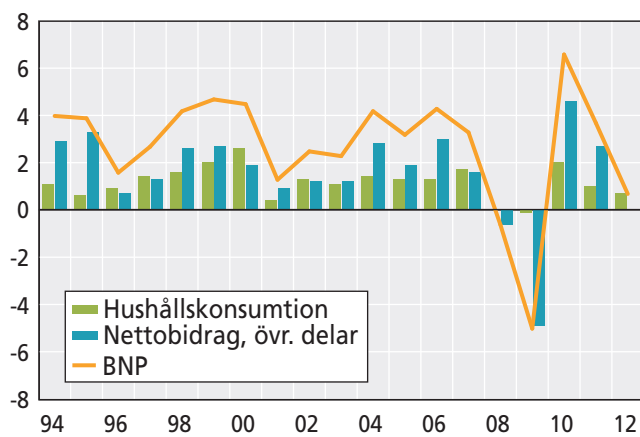

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Hushållskonsumtionen tillhör som nämnts ovan inte de mest volatila komponenterna i försörjningsbalansen. Detta framgår ännu tydligare om hela perioden från 1993 studeras med hjälp av årsdata. I perioder med kraftiga förändringar, positiva eller negativa, utgör bidraget från hushållen oftast en lägre andel av förändringen i BNP. Hushållskonsumtionen stiger dock något i regel även i sämre tider och när övriga delar i ekonomin viker utgör hushållskonsumtionen ofta en betydande del av det positiva bidraget till BNP. Det framgick särskilt tydligt då Sverige kring mitten av 1990-talet genomgick en skuldsanering som liknar det som flera Sydeuropeiska länder genomgår just nu. Den privata konsumtionen drog då upp BNP-tillväxten successivt allt mer i takt med att trycket från skuldsaneringen successivt lättade. En ökande del av tillväxten tilläts då generera inkomster för hushållen och inte bara neutraliserades genom ökade skatter och minskade bidrag. Under dämpningen av den årliga BNP-tillväxten de senaste kvartalerna har hushållskonsumtionen bidragit med en stor andel av BNP-ökningen.

Försörjningsbalansens bidrag till BNP-tillväxten

Årsdata, procentenheter

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. 2012

Höga boendeutgifter ansträngde hushållsbudgeten

Hushållskonsumtionen innehåller en mindre frivillig del i form av boendeposten. Uppvärmning och el ökar självklart under ett så pass kallt kvartal som första kvartalet, vilket ledde till att hushållens utgifter till uppvärmning låg över 8 procent högre än samma kvartal föregående år. Boendeutgifterna totalt ökade med 3 procent och stod för 0,9 procentenheter, mer än hälften, av hela hushållskonsumtionens ökning i årstakt. När dessa kostnader ökar har hushållen valet mellan att minska sitt sparande eller dra in på någon annan form av konsumtion. En varugrupp som är relativt naturligt att minska inköpen av är vårkläder och vårskor eftersom behovet av dessa avtar när vintern dröjer sig kvar. Detta är också tydligen vad hushållen gjort i år. Om det finns ett samband mellan dessa två poster, det vill säga att den långa vintern orsakade nedgången, är dock svårt att avgöra. Likafullt stod kläder och skor för en minskning på 0,4 procentenheter av den totala hushållskonsumtionen då dessa inköp låg 7,9 procent under fjolårsnivån.

En annan post som också var klart lägre än första kvartalet 2012 var transporter där även utgifter för drivmedel ingår. Det var framförallt de minskade bilinköpen som var drygt 14 procent lägre än första kvartalet 2012 och sänkte konsumtionen med 0,4 procentenheter. Driftskostnader, där bränsleförbrukningen utgör en betydande del, var drygt 2 procent lägre och sänkte den totala konsumtionen av transporter med ytterligare 0,2 procentenheter.

En post som ökade kraftigt var övriga varor och tjänster. Dess bidrag på hela 0,6 procentenheter till hushållskonsumtionen berodde nästan enbart på två tjänstedelar; finansiella tjänster och personliga tjänster. De finansiella tjänsterna ökade med nästan 10 procent vilket återspeglar det mycket goda år som bankerna har haft. Uppgången i personliga tjänster på drygt 6 procent speglar däremot i större utsträckning en strukturell förändring då detta konsumtionsområde har växt under många år.

Det kan tyckas lite förvånande att trots nedgången i bostadsbyggandet har posten möbler och inredningsartiklar ökat med 4 procent från första kvartalet 2012. Det är dock inte inköpen av möbler som växt så mycket utan inköpen av husgeråd och hushållstextilier, som har uppvisat tvåsiffriga tillväxttal. Detta är kanske en konsumtion som man satsar på när man tvekat inför större inköp som möbler och bilar. Posten rekreation och kultur ökade liksom post- och telekommunikationer med bara ett par procent i årstakt. Dynamiken inom nöjesposten var dock relativt stor, där den strukturella förändringen från gamla media till nya media fortsatte i oförminskad takt. Medan konsumtion av tidningar och böcker var 7 procent lägre ökade konsumtion av elektronikvaror med över 8 procent. Delposten charterresor låg nästan helt stilla, medan kulturkonsumtionen var några procentenheter högre än första kvartalet 2012.

Konsumtionen utomlands av svenska hushåll ökade till skillnad mot utgifterna för charterresor med 1,3 procent.

Det balanserades nästan helt av en tillväxt på 1,5 procent i utlänningars konsumtion i Sverige. Värt att notera är att underlaget för att beräkna dessa två posters utveckling har kraftigt förbättrats genom ett väsentligt mer detaljerat data-underlag.

För hushållens konsumtion av hotell- och restaurangtjänster har respektive del växt med 1,5 procent. Den låga ökningstakten är troligen ett uttryck för konsumenternas försiktighet under det gångna året eftersom de uppfattas som mindre nödvändiga varor. En mer nödvändig del är däremot livsmedelskonsumtionen, men även den har växt i begränsad takt och tillväxten på 1,8 procent är något svagare än normalt.

Hushållens konsumtion första kvartalet 2013

	Andel av hushållens konsumtion, %	Volymförändring, jmf med kv 1 12, %	Bidrag till hushållens konsumtionsökning, procentenheter
Boende	29,9	3,0	0,9
Livsmedel och alkoholfria drycker	11,8	1,8	0,2
Transporter	11,5	-4,5	-0,6
Övriga varor och tjänster	11,2	5,2	0,6
Rekreation och kultur	10,5	2,1	0,2
Restauranger, hotell	5,7	1,5	0,1
Möbler m.m.	4,6	4,0	0,2
Kläder och skor	4,1	-7,9	-0,4
Hälsa- och sjukvård	3,8	3,7	0,1
Post och telekommunikationer	3,5	2,2	0,1
Alkoholhaltiga drycker och tobak	3,3	2,3	0,1
Utbildning	0,4	3,1	0,0
Svenskars konsumtion utomlands	4,6	1,3	0,1
Utländska besökares konsumtion i Sverige	-4,7	-1,5	-0,1
Hushållens totala konsumtion	100,0	1,5	1,5

Källa: Nationalräkenskaperna

Hushållen mer positiva till köp av kapitalvaror

När hushållen stramar åt sin konsumtion och ökar sitt sparande så är det främst köp av kapitalvaror som de skjuter upp. KI ställer två intressanta frågor i sin konjunkturbarometer som är av relevans för detta. I det förstnämnda fallet lyder frågan om hushållet tänker öka sina utgifter för kapitalvaror under det närmaste året. I det andra fallet frågas om hushållet avser att köpa en bil inom en tvåårsperiod. Självklart är bilinköpen en betydligt större affär när den genomförs, men eftersom det sker mer sällan så väger dessa områden ungefär lika tungt i hushållsekonomin.

En jämförelse ger vid handen att stämningläget när det gäller kapitalvaror varierar betydligt mer än när det gäller bilinköpen. En trolig orsak är att en klar majoritet av hushållen normalt inte planerar för något bilinköp de närmaste två åren. Stämningläget när det gäller bilinköpen har varit låga under mer än ett år och det finns ingen tendens till att det skulle förbättras. Däremot har raset som skedde i planerna för konsumtionen av kapitalvaror under det sista kvartalet 2012 förbytts i ett tydligt förbättrat stämningläge under de fem första månaderna 2013.

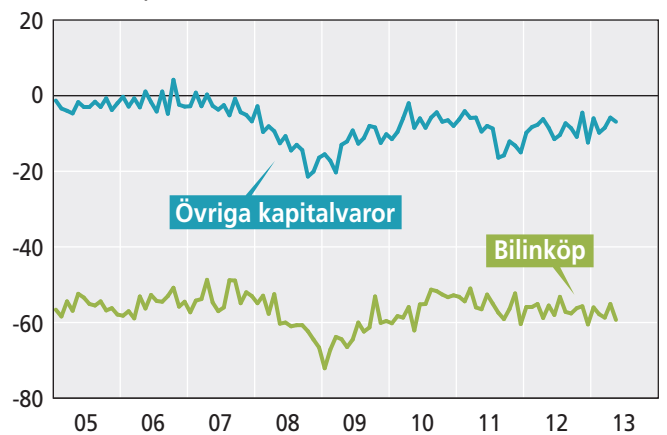
Även om KI frågar om planer för ett respektive två år så hinner ofta så mycket inträffa så de inte har så stor bäring på det faktiska handlandet så långt fram i tiden. För att undersöka om dessa indikatorer har någon påverkan på faktisk konsumtion har nyregistrering av bilar här använts som indikator på det faktiska handlandet. Man måste dock ta höjd för att när det gäller frågan om bilinköpsplanerna så avser de hushållens inköp av såväl nya som begagnade bilar och att en betydande del av nybilsregistreringarna avser företagsregistreringar av bland annat bilhandeln. Chanserna verkar därför inte vara så goda att finna ett starkt samband. Likafullt så visar sig det vara fallet.

Såväl nettotalet för planer på inköp av bil som inköp av andra typer av kapitalvaror kan förklara en betydande del av variationerna i de kalenderjusterade nybilsregistreringarna samma månad. Dessa frågor kan därför betraktas som indikatorer på hushållens allmänna attityder till konsumtion om nybilsregistreringarna är en god indikator för utfallet i nuläget. Skillnaden mellan dessa två indikatorer är dock betydande. De kan förklara över 75 respektive över 55 procent av de faktiska skillnaderna¹ för samma månad och 70 procent tre månader senare. Indikatoren för hushållens planer om bilinköp illustrerar mycket tydligt hur snabbt dessa pla-

ner förflyktigas, sambandet försämras nämligen redan efter ett kvartal och är helt borta efter ett år. Indikatoren för övriga kapitalvaror är dock betydligt stabilare och har visst förklaringsvärde även 12 månader senare. Det innebär att det är främst denna frågan som ger information om kommande inköp. Det förbättrade stämningläget när det gäller kapitalvaror kan därför indikera ett något mer expansivt beteende avseende dessa varugrupper kommande kvartal.

Hushållens planer avseende bilinköp och övriga kapitalvaror

Nettotal, bättre minus sämre

Källa: Konjunkturinstitutet

Data t.o.m. maj 2013

Kontaktperson: Hans-Olof Hagén, 08-506 944 66

¹ R^2 anger hur stor del av variationen i den beroende variabeln som kan förklaras av variationen i den oberoende variabeln. R^2 var på 0,51 för inköp av övriga kapitalvaror respektive 0,39 för bilinköpen. I en enkel regressionsanalys indikerar detta en korrelationskoefficient kring +/- 0,75 respektive 0,55.

Investeringar

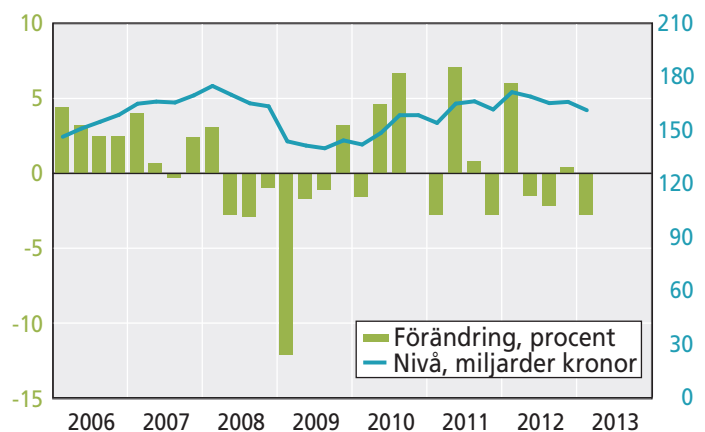
Bred nedgång för de fasta bruttoinvesteringarna

De fasta bruttoinvesteringarna backade på bred front första kvartalet och sjönk med 2,8 procent säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Nedgången för bostadsinvesteringarna bedarrade något, istället var det transportmedel som tyngde investeringsutvecklingen mest. En starkare lageruppbyggnad än normalt inom tillverkningsindustrin lyfte den faktiska BNP-tillväxten med 0,7 procentenheter.

De fasta bruttoinvesteringarna sjönk med 2,8 procent första kvartalet, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. I kölvattnet av den starka utvecklingen första kvartalet i fjol har nu de fasta bruttoinvesteringarna i säsongrensade värden sjunkit tre av de senaste fyra kvartalerna. Efter den relativt kraftiga nedgången första kvartalet ligger de fasta bruttoinvesteringarna nästan 8 procent lägre än högstanivån första kvartalet 2008 och 6 procent lägre än det starka första kvartalet 2012, säsongrensat.

Fasta bruttoinvesteringar

Procentuell förändring från föregående kvartal samt nivå i miljarder kronor. Säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. första kvartalet 2013

Nedgång med ovanligt bred förankring

Jämförd med första kvartalet i fjol backade de fasta bruttoinvesteringarna med hela 7,2 procent. Jämförelsekvart-

talet var starkt, vilket bidrog till att förstärka nedgången mätt i årstakt. Men även med detta i åtanke var nedgången ovanligt brett förankrad över de olika investeringsobjekten. De fasta bruttoinvesteringarna minskade, enligt den grävsta indelningen, för samtliga kapitaltyper¹ jämfört med motsvarande kvartal i fjol, vilket är ovanligt även sett i ett längre perspektiv. Senast det inträffade var 2009 och då skedde det samtliga fyra kvartal men under perioden 1993–2008 inträffade det inte vid något tillfälle. Om det är en indikation på ett mer bestående svagt investeringsklimat eller mestadels ett resultat av tillfälliga effekter återstår att se.

Fasta bruttoinvesteringar första kvartalet 2013

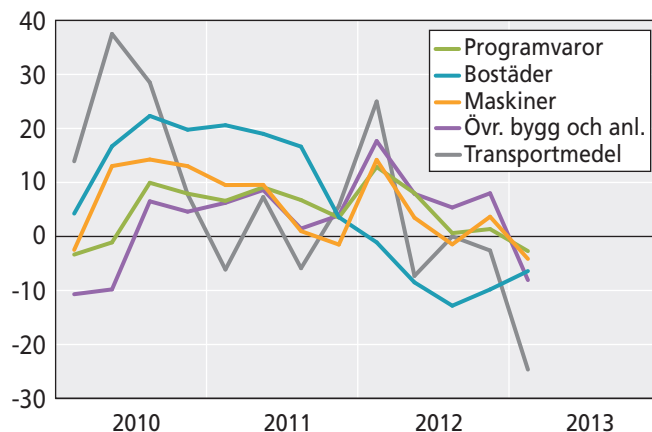
Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år respektive procentenheter

	Volym- utveckling	Bidrag
Maskiner och inventarier	-4,2	-1,2
Transportmedel	-24,6	-2,3
Bostäder	-6,4	-1,3
Övriga byggnader och anläggningar	-8,1	-2,0
Programvara m.m.	-2,7	-0,5
Totala fasta bruttoinvesteringar	-7,2	-7,2

Källa: Nationalräkenskaperna

Transportmedelsinvesteringarna gick i täten för nedgången första kvartalet, ned 24,6 procent jämförd med motsvarande kvartal i fjol. Det drog ned de fasta bruttoinvesteringarna med 2,3 procentenheter. Investeringar i bilar, bussar och lastbilar föll knappa 20 procent på årsbasis medan fartygs- och lufttransportinvesteringarna sjönk betydligt mer. Den största förändringen mellan första och fjärde kvartalet var däremot vändningen nedåt för övriga bygg- och anläggningsinvesteringar. Dessa gick från en ökning med 8 procent till en nedgång med drygt 8 procent. Det motsvarar en skillnad i bidrag till de totala fasta bruttoinvesteringarna med -4,3 procentenheter. Bostadsinvesteringarna, som agerat återkommande sänke för investeringsutvecklingen de senaste fyra kvartalen, föll inte lika kraftigt som tidigare. Det var främst inom nybyggnation av småhus och flerbostadshus som nedgången bedarrade. Inom om/tillbyggnad av små- och flerbostadshus tilltog däremot nedgången. Programvaror sällade sig till skaran investeringsobjekt med vikande investeringar. Efter att ha ökat 10 kvartal i rad i årstakt sjönk de med 2,7 procent första kvartalet.

Fasta bruttoinvesteringar efter kapitaltyp Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år. Faktiska värden

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. första kvartalet 2013

Både varu- och tjänstebranscher backade

Näringslivets investeringar vände ned med 8,5 procent jämfört med motsvarande kvartal föregående år. Det kan jämföras med en svag uppgång med 1,3 procent fjärde kvartalet. Såväl varu- som tjänstebranscherna utvecklades övervägande svagt och sjönk med 10,6 respektive 7,6 procent på årsbasis. Eftersom tjänstebranschernas investeringar är nästan dubbelt så stora som varubranschernas så fick de ett större genomslag på de totala investeringarna. Energibranschen stod för det stora omslaget bland varubranschernas investeringar och sjönk med 23,3 procent första kvartalet. Det står i skarp kontrast till fjolårets rekordhöga energiinvesteringar. Om det visar sig att energibolagens investeringsplaner realiseras så är dock nedgången första kvartalet av tillfällig natur. Så sent som i maj angav energibolagen i SCB:s investeringsenkät att energiinvesteringarna väntas öka med 2 procent helåret 2013. Det finns även planer i branschen på stora investeringar längre fram. Energibranschen har ett investeringsprogram på 300 miljarder kronor åren 2009–2019. Planen är att investeringarna i stort sett ska fördelas lika mellan; utveckling att förstärka elnätet, utbyggnad av vindkraftproduktion och utbyggnad av övrig kraft- och värmeproduktion. Enligt Svensk energi hålls planen så här långt och att energiinvesteringarna även kan komma att öka ytterligare efter 2013 då nya regler från EU ska införas, bland annat för att klara omställningen av energisystemet till större kvantiteter förnybar elproduktion. Även bland tjänsteproducenterna minskade de flesta branscherna sina investeringar. Transportinvesteringarna sjönk med 25 procent och företagstjänstebranschen minskade investeringarna med 17 procent. Fastighetsbranschen, som står för mer än en tredjedel av tjänsteproducenternas investeringar, minskade i sammanhanget med mer måttliga 3,6 procent.

Investeringsenkäten reviderade ned utsikterna för 2013

Kapacitetsutnyttjandet i industrin var oförändrad på 84,6 procent första kvartalet säsongrensat, efter att ha successivt minskat från 87,9 till 84,6 under fjolåret. Det finns således

¹ Omfattar följande investeringsobjekt; maskiner, transportmedel, bostäder, övriga bygg- och anläggning och programvaror.

gott om ledig kapacitet i industrin och det avspeglar sig i investeringsplanerna för 2013. Industrins investeringsvolym väntas minska med 10 procent i år, enligt Investeringsenkäten som publicerades i maj. Det är en nedrevidering från -1 procent i februarienkäten. Fastighetsinvesteringarna väntas sjunka med 6 procent. Bland potentiella ljusglimtar återfinns tidigare nämnda energibranschen. Även pappers- och pappersmassaindustrin samt transport- och magasineringsbranschen väntas öka sina investeringar.

Industrilagren höll BNP-tillväxten uppe

Den kraftiga nedgången för de fasta bruttoinvesteringarna första kvartalet drog ned BNP-tillväxten med 1,3 procentenheter. Det motverkades i huvudsak av att lagerinvesteringarna och hushållskonsumtionen bidrog med 0,7 procentenheter vardera till BNP-utvecklingen.

Under första kvartalet skedde en kraftig lageruppbyggnad enligt säsongrensade uppgifter. Det följde efter en knapp lageravveckling under fjärde kvartalet i fjol. En lageruppbyggnad första kvartalet är i linje med det normala säsongsmönstret, men lageruppbyggnaden första kvartalet i år var betydligt större än normalt. Det var framförallt ökade lager inom tillverkningsindustrin som låg bakom ökningen, där såväl produkter i arbete som insatsvaru- och färdigvarulager ökade.

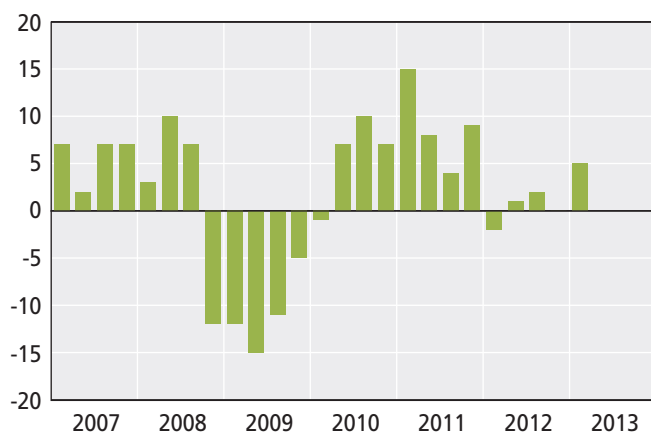
Noterbart är att lagerinvesteringarna justerades ned med 2 miljarder kronor i fasta priser i samband med avstämningarna av BNP för första kvartalet. Diskrepansen mellan produktions- och användningssidan i BNP-beräkningen var ovanligt stor och lagerinvesteringar, fasta bruttoinvesteringar och export justerades ned som ett led i avstämningsarbetet.

Utan avstämningskorrigeringen och baserad på ursprungliga statistiska underlag hade lagerinvesteringarna bidragit med 0,9 procentenheter till BNP-tillväxten.

Förutsättningarna inför andra kvartalet 2013 är att det skedde en relativt normal lageravveckling på 4,8 miljarder kronor, mätt i faktiska värden, andra kvartalet 2012. Rensat för den rekordstora lageravvecklingen andra kvartalet 2009 på 27,1 miljarder kronor var lageravvecklingen andra kvartalet 2012 väl i linje med den genomsnittliga lageravvecklingen perioden 2002–2011. För att lagren ska vara BNP-neutrale andra kvartalet 2013 krävs en lika stor lagerförändring som andra kvartalet 2012.

Lagerinvesteringar inklusive värdeföremål

Miljarder kronor i 2012 års prinsnivå, säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Kontaktperson: Peter Buvén, 08-506 945 28

Näringsliv

Stark produktivitetsutveckling

Produktionen¹ inom näringslivet steg första kvartalet jämfört med föregående kvartal. Mest ökade tjänsteproduktionen men även varuproduktionen steg något då industrin vände uppåt efter två kvartal i rad med produktionsminskningar. En reservation bör göras för att en del av produktionsökningen inneburit ökade lager och inte indikerar ökad efterfrågan. Produktionen ökade trots att antalet arbetade timmar i näringslivet sjönk vilket betyder att produktiviteten ökade jämfört med föregående kvartal.

Varu- och tjänstesidan av ekonomin utvecklades åt olika håll fjärde kvartalet då varuproduktionen minskade markant. Första kvartalet visade däremot på uppgångar för både varor och tjänster. Varuproduktionen ökade med 0,3 procent

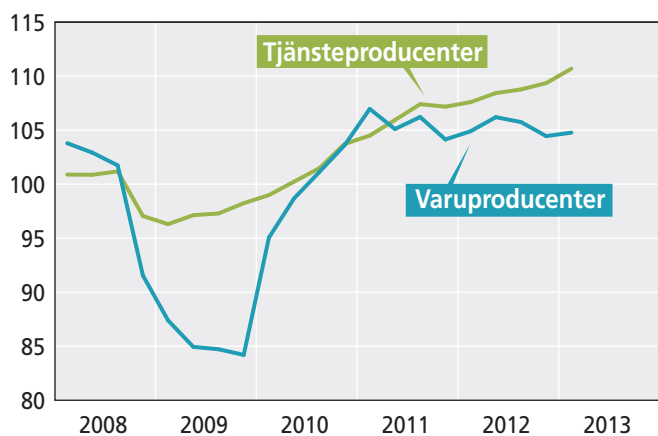
medan tjänsteproduktionen ökade med 1,2 procent, säsongrensad och jämförd med föregående kvartal.

Tjänsteproduktionen bidrar till en större del av Sveriges BNP än varuproduktionen och har i mångt och mycket hållit den svenska tillväxten uppe under de senaste två åren. Produktionen inom tjänstebranscherna har ökat stadigt efter nedgången i samband med finanskrisen. Varuproduktionen återhämtade sig starkt 2010 men har sedan första kvartalet 2011 legat på en i stort sett oförändrad nivå. Första kvartalet bidrog tillverkningsindustrin starkt till varuproduktionens tillväxt medan byggproduktionen minskade något.

¹ Med produktion avses egentligen förädlingsvärdet, vilket definieras som produktionsvärdet minus insatsförbrukningen.

Produktion

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2008=100

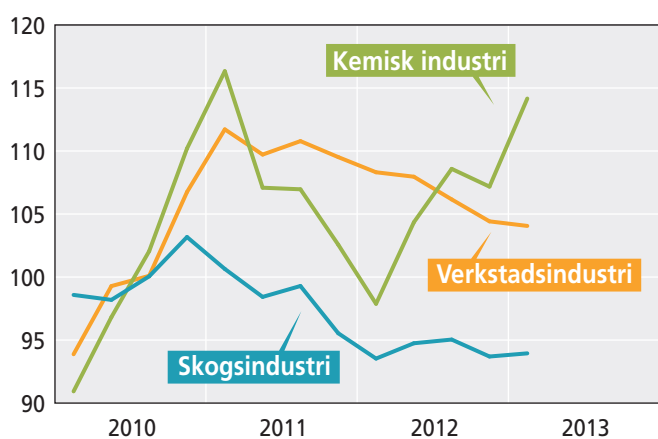
Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Ökade lager inom industrin

Industriproduktionen, exklusive gruvindustrin, ökade med 0,7 procent jämfört med det riktigt svaga fjärde kvartalet. I synnerhet inom kemiindustrin var utvecklingen stark med en produktionsökning på 6,5 procent. Denna bransch har haft en väldigt ryckig utveckling de senaste åren där rejäla produktionsuppgångar har varvats med lika stora nedgångar, vilket innebär att man bör tolka utfallet på kvartalsbasis med viss försiktighet. Verkstadsindustrin, som utgör en större del av tillverkningsindustrins sammanlagda förädlingsvärde, fortsatte däremot att ha det tungt. Första kvartalet minskade produktionen med 0,3 procent vilket var sjätte kvartalet i rad med nedgång. Skogsindustrin, som brukar ligga tidigt i konjunkturcykeln, återhämtade något av nedgången från kvartalet innan och ökade produktionen med 0,3 procent.

Produktion

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2010=100

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Till viss del kan produktionsökningen inom industrin härledas till ökade lager. Början på året såg bra ut vilket ledde till att många industriföretag ökade produktionstakten och fyllde på insatsvarulagren. Efterfrågan har dock inte levt upp till förväntningarna vilket har resulterat i att även färdigvarulagren ökat. Denna sannolikt ofrivilliga lageruppbyggnad talar emot fortsatta produktionsökningar inom industrin

då det finns utrymme för företagen att leverera från lagren istället för att producera nytt. Det kan i så fall dämpa BNP-utvecklingen kommande kvartal.

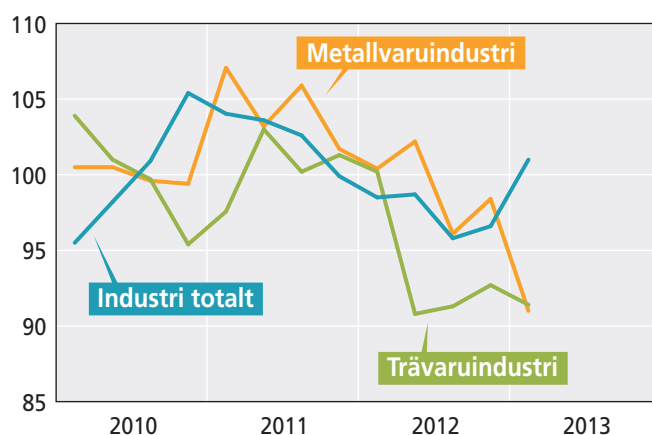
Kapacitetsutnyttjandet inom industrin, definierat som kvoten mellan den faktiska produktionen och total produktionskapacitet, sjönk rejält under fjärde kvartalet till följd av att produktionen drogs ned. Ingen återhämtning skedde under första kvartalet utan utnyttjandegraden låg kvar på 84,6 procent. Det finns alltså gott om ledig kapacitet inom industrin. Notabelt är att kapacitetsutnyttjandet inom motorfordonsindustrin, som sjönk som en sten fjärde kvartalet, steg något medan gruvindustrins kapacitetsutnyttjande backade rejält.

Tillfälligt orderuppsving i mars

Siffrorna över industrins orderingång för första kvartalet störs av tillfälliga stora order inom branschen annan transportmedelsindustri i mars. För industrin som helhet ökade orderingången första kvartalet med 4,6 procent jämfört med fjärde kvartalet 2012. Orderingången ser betydligt svagare ut om annan transportmedelsindustri och även elektronikindustrin, som också gick starkt i mars, exkluderas. Exempelvis inom trävaruindustrin har trenden varit nedåtgående under ganska lång tid. Branschen är mycket exportberoende och det är exportorderingången som minskat mest. Förstärkningen av kronan har inneburit en konkurrensnackdel på exportmarknaden och ligger troligtvis bakom en del av nedgången. Även metallvaruindustrin har haft en vikande trend sedan första kvartalet 2011 och den har hållit i sig i början av 2013.

Industrins orderingång

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2010=100

Källa: Leverans- och orderstatistiken

Data t.o.m. första kvartalet 2013

Exportindustrins konkurrenskraft har försvagats av den kraftiga kronförstärkningen som pågått sedan förra sommaren. Kvartalsrapporterna för första kvartalet visade sjunkande vinster för många stora exportbolag. Kronförstärkningen har dock avstannat efter första kvartalets utgång och kronan har istället försvagats något. Exportchefsindex för andra kvartalet visar att exportbolagen hyser en väldigt stor optimism inför framtiden där man räknar med ett rejält uppsving i exportefterfrågan kommande månader. Det som tynger är fortfa-

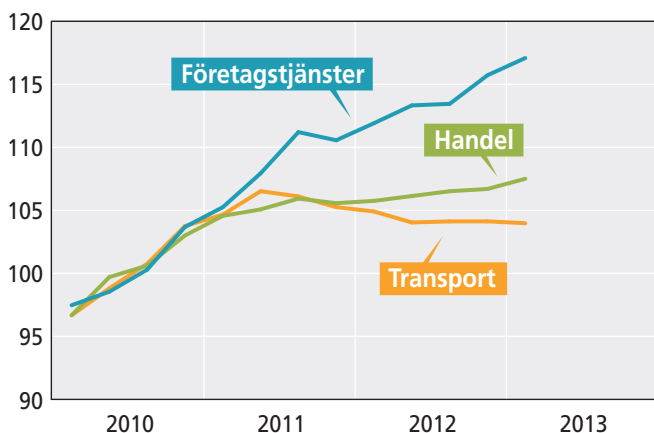
rande bedömningen om Västeuropa där man inte väntar sig någon förbättring på tre månaders sikt. På övriga marknader väntas däremot en stigande efterfrågan.

Uppgång som vanligt för tjänstesektorn

Inom näringslivets tjänsteproducerande branscher ökade produktionen första kvartalet med 1,2 procent, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. Det var den största ökningen för ett enskilt kvartal sedan tredje kvartalet 2011. Det var också betydligt över förväntningarna då exempelvis branschorganisationen Almega i sin tjänsteindikator för första kvartalet räknade med nolltillväxt. De flesta delbranscher uppvisade ökning under kvartalet. Finansverksamhet gick riktigt starkt och ökade produktionen med 4,8 procent. Denna bransch utgör dock inte så stor del av den samlade tjänsteproduktionen och således är dess bidrag till BNP-tillväxten begränsat. De största tjänstebanscher är företagstjänster respektive handel. Företagstjänster, som haft en mycket stark utveckling under de senaste åren, ökade produktionen med 1,2 procent. Det var alltså precis i linje med tjänstebanscher totalt. Handeln, som består av såväl detaljhandel som partihandel, ökade med 0,8 procent. Transportverksamheten fortsätter däremot att gå knackigt och produktionen backade första kvartalet med 0,1 procent.

Produktion

Säsongrensade kvartalsvärden. Fasta priser.
Index 2010=100

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Arbetade timmar sjönk kraftigt enligt NR

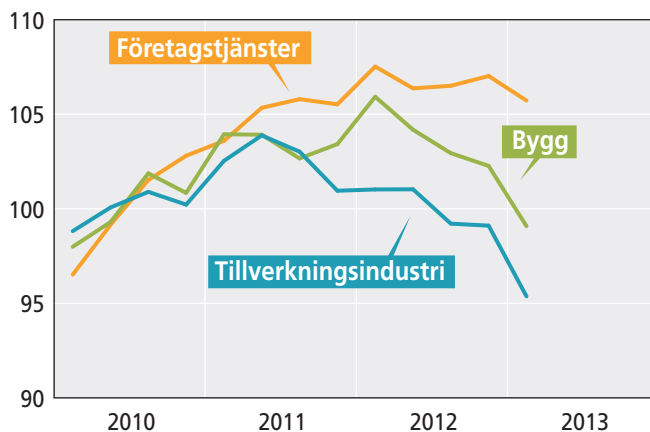
Sysselsättningen i näringslivet mätt som antal anställda har ökat under det senaste året. Däremot har antalet arbetade timmar sjunkit. Det innebär att medelarbetstiden idag är lägre än för ett år sedan. I synnerhet märks detta inom industrin där den svagare efterfrågan i många fall möts med att erbjuda personalen att gå ner i arbetstid. Arbetade timmar sjönk första kvartalet med 3,7 procent jämfört med föregående kvartal inom industrin och med 3,2 procent för samtliga varuproducerande branscher. Inom byggverksamheten sjönk arbetade timmar med 3,1 procent.

Antalet arbetade timmar inom tjänstebanscher var i stort sett oförändrad jämfört med fjärde kvartalet. Inom företagstjänster minskade timmarna med 1,2 procent medan de ökade lika mycket inom fastighetsverksamhet. Arbetade

timmar inom handeln steg med 0,6 procent. Almega skriver i sin senaste konjunkturprognos att man räknar med minskad sysselsättning inom tjänstesektorn i år och bedömer att lågkonjunkturen för exportindustrin och de tjänstebanscher som är kopplade till denna består. Försämrade lönsamhet till följd av en svag pris- och produktivitetstillväxt väntas också verka dämpande på sysselsättningen för tjänstenäringarna.

Arbetade timmar

Säsongrensade kvartalsvärden. Index 2010=100

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

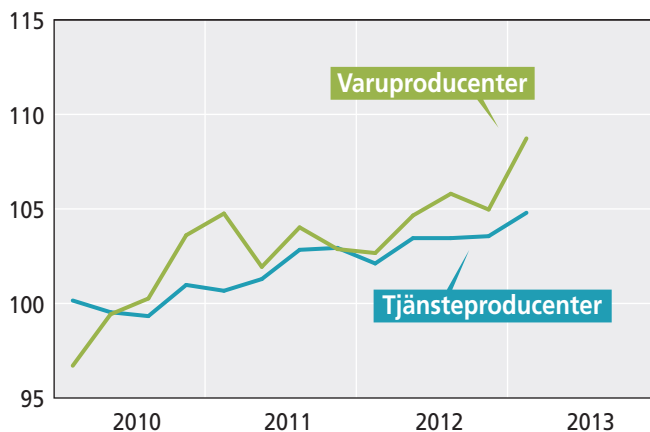
Hög produktivitet inom varubranscher

Trots en minskad arbetsinsats i näringslivet har alltså produktionen ökat vilket innebär en ökad arbetsproduktivitet. Inom de varuproducerande branscher, där industrin står för den största delen, har produktiviteten stigit med 3,6 procent jämfört med föregående kvartal. Ser man på utvecklingen över fyra kvartal har produktiviteten ökat med ungefär 6 procent inom varuproduktionen, vilket bortsett från återhämtningsfasen efter finanskrisen är starkt i ett historiskt perspektiv.

Tjänstebanscher ökade produktiviteten med 1,3 procent jämfört med föregående kvartal och låg därmed bakom hela produktionsökningen då arbetsinsatsen var i stort sett oförändrad. Det får betraktas som en hög ökning av produktiviteten då tjänsteproduktionen vanligtvis lyfts av ökat antal arbetade timmar snarare än ökad arbetsproduktivitet.

Arbetsproduktivitet

Säsongrensade kvartalsvärden. Index 2010=100

Källa: Nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Byggbranschen på väg upp från botten?

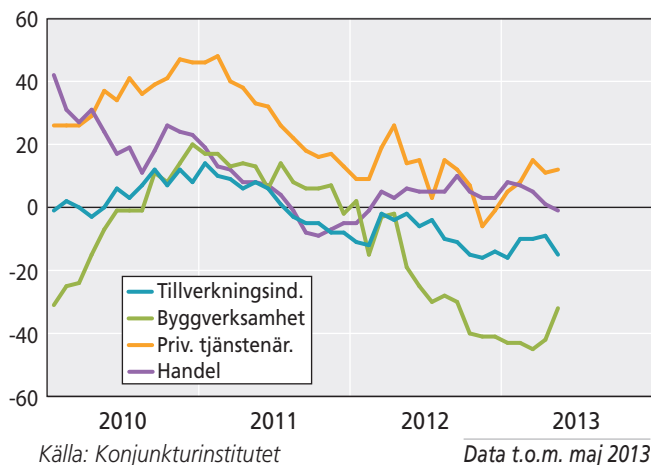
Läget för tillverkningsindustrin ser inte ut att ha förbättrats efter första kvartalets utgång. I maj sjönk konfidensindikatorn i Konjunkturinstitutets barometer med 6 enheter efter att ha klättrat något de föregående månaderna. Den bakomliggande orsaken var ett försämrat nulägesomdöme om orderstockarna. Det tyder på att de ökningarna av orderingen som ägt rum inte varit tillräckliga för att öka den befintliga orderstocken. Nedgången bör dock tolkas med viss försiktighet då omdömena kan svänga från månad till månad. De framåtblickande indikatorerna är starkare och företagen räknar med fortsatta produktionsökningar, om än måttliga. Personalnedskärningarna ser däremot ut att fortsätta och det är tydligt att industriföretagen räknar med en fortsatt produktivitetsokning under året.

Det nattsvarta läget för byggbranschen har dock förbättrats något. Konfidensindikatorn steg med 10 enheter i maj men ligger fortfarande långt under det historiska genomsnittet. Någon varaktig förbättring är det för tidigt att tala om. Byggföretagens ordersituation ser fortfarande riktigt svag ut men personalnedskärningarna väntas endast bli måttliga de kommande månaderna. Det tyder på att personalstyrkan anpassats till aktuell produktionsnivå med ökad arbetslöshet för byggarbetare som följd.

Handelsbranschens konfidensindikator har uppvisat relativt små rörelser under det senaste året. Det är dock uppenbart att försäljningen inte levt upp till handlarnas förväntningar och kurvan är på nedåtgående. I maj föll den under nollstrecket för första gången sedan februari 2012. Den högsta konfidensindikatorn har fortfarande de privata tjänstenäringarna. I maj låg den på +12 men det är ändå en bit under det historiska genomsnittet. Tjänsteföretagen anser att efterfrågeläget varit i stort sett oförändrat under det senaste halvåret men det verkar inte ha varit tillräckligt för att upprätthålla uppdragsvolymen då man samtidigt rapporterar om krympande volymer av befintliga uppdrag.

Konfidensindikator

Säsongrensade månadsvärden. Netttotal

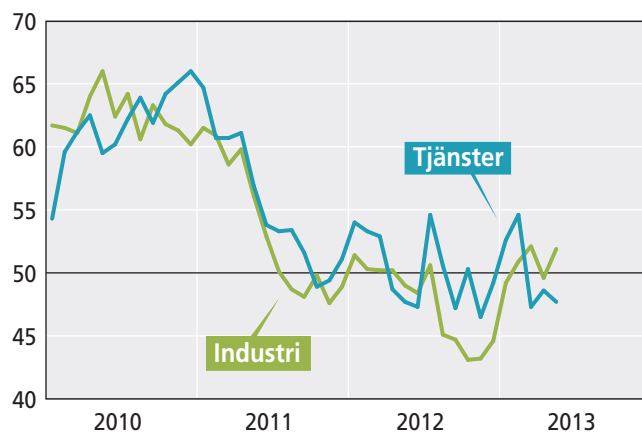
Inköpschefsindex överraskade positivt i maj

Bilden av ett skakigt nuläge men starka förhoppningar inför framtiden bekräftades av senaste inköpschefsindex för industrin. I maj steg index åter över 50-strecket som utgör skiljelinjen mellan tillväxt och tillbakagång. Utfallet var starkare än vad de flesta analytiker väntat sig. Trenden har varit uppåtående under året även om det har fluktuerat en del från månad till månad. Positiva tecken skymtades då både delindex för produktion och ordergång steg i maj vilket indikerar att industrikonjunkturen är på väg upp ur svackan. Generellt så är inköpscheferna positiva inför framtiden med rejäla produktionsökningar i sikte. Sysselsättningen väntas dock minska ytterligare.

Inköpschefsindex för tjänstebranschen har utvecklats åt motsatt håll. I mars rasade indexet kraftigt och det låg kvar under 50-strecket i både april och maj. Pessimismen har med andra ord ökat och det kan tyda på att andra kvartalet blir svagt för tjänstebranscherna. Även SCB:s tjänsteproduktionsindex backade markant i mars och i april fortsatte nedgången då index sjönk med ytterligare 1,2 procent.

Inköpschefsindex

Diffusionsindex. Värden över 50 betyder att fler företag tror på en förstärkning än en försvagning

Då tjänstebranscherna står för ungefär två tredjedelar av förädlingsvärdet i det svenska näringslivet så påverkar tjänsteproduktionen Sveriges BNP i allt större utsträckning. De är alltså av betydande vikt att tjänsteproduktionen fortsätter att öka, inte minst för att förbättra sysselsättningen i ekonomin då det är mer än dubbelt så många sysselsatta inom tjänsteproduktion som inom varuproduktion.

Kontaktperson: Johannes Holmberg, 08-506 945 11

Små förändringar på arbetsmarknaden

Det var relativt små förändringar på arbetsmarknaden första kvartalet jämfört med kvartalet innan. Korrigerat för säsongvariationer ökade sysselsättningen med 0,2 procent från kvartalet innan, vilket till stor del berodde på att fler ungdomar fann ett arbete. Den relativa arbetslösheten steg till 8,2 procent jämfört med 8,1 procent fjärde kvartalet. Även antalet arbetslösa ökade, dock i en lägre takt än tidigare, samtidigt som antalet varsel låg kvar på en hög nivå.

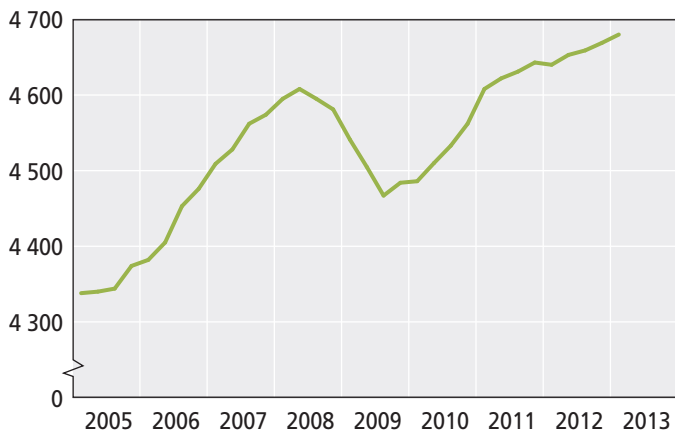
Sysselsättningen ökade främst bland unga

Justerat för säsongvariationer ökade antalet sysselsatta med 0,2 procent från kvartalet innan. Det var samma ökningstakt som föregående kvartal. Uppgången drevs främst av en sysselsättningsökning bland ungdomar i åldern 15–24 år som steg med 1,1 procent, jämfört med föregående kvartal. Det var andra kvartalet i följd som sysselsättningen bland ungdomar ökade och det var i första hand unga män som fick en anställning, men även sysselsättningen bland unga kvinnor ökade mer än genomsnittet för antalet sysselsatta i åldern 15–74 år. Sysselsättningstalen för ungdomar brukar över tid vara mer volatila än övriga ålderskategorier på arbetsmarknaden. Orsaken är att en majoritet av Sveriges ungdomar har en tidsbegränsad anställning. En anställningsform som jämfört med tillsvidareanställningar är mer känslig för förändringar i ekonomin.

Antalet sysselsatta har i medeltal ökat med 0,3 procent i kvartalstakt sedan första kvartalet 2010. Under motsvarande period har sysselsättningsgraden stigit från 64,1 procent första kvartalet 2010 till 65,6 procent första kvartalet 2013. Den ligger dock fortfarande på en betydligt lägre nivå än före finanskrisen då den som högst noterades till 67,1 procent andra kvartalet 2008.

Sysselsatta 15–74 år

Kvartalsmedelvärden av säsongrensade månadsdata. Tusental

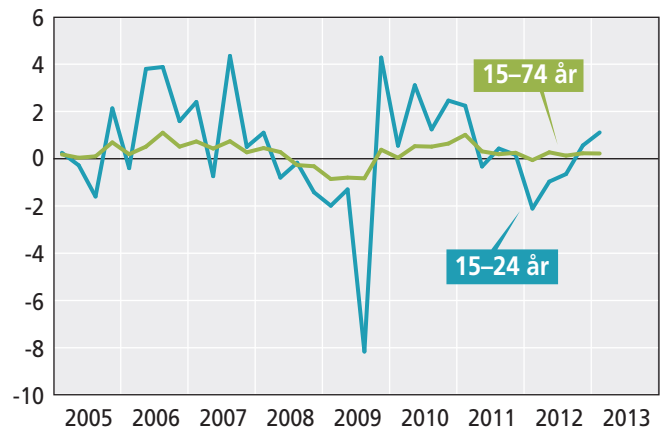

Källa: AKU och egna beräkningar. Data t.o.m. första kvartalet 2013

Sysselsatta

Procentuell förändring från föregående kvartal.

Kvartalsmedelvärden av säsongrensade månadsdata

Källa: AKU och egna beräkningar. Data t.o.m. första kvartalet 2013

Oförändrad arbetsinsats

Antalet arbetade timmar var oförändrad första kvartalet, säsongrensat och jämfört med föregående kvartal. Den oförändrade arbetsinsatsen kan delvis förklaras av att antalet frånvarotimmar ökade mer än normalfallet, då bland annat frånvaro på grund av vård av sjukt barn var högre än vad som anses vara vanligt under en normal säsongvariation.

En mindre uppgång i arbetslöshet

I faktiska värden var 433 000 personer arbetslösa i åldern 15–74 år första kvartalet. Det var en ökning med 27 000 personer jämfört med motsvarande kvartal i fjol. Närmare en tredjedel av samtliga arbetslösa räknades som långtidsarbetslösa, vilket definieras som personer som under den givna perioden har en sammanhängande arbetslöshetsperiod på 27 veckor eller mer. Antalet långtidsarbetslösa ökade marginellt första kvartalet med endast 800 personer jämfört med samma kvartal året innan. Ökningen drabbade främst ungdomar där man såg en ökning av antalet långtidsarbetslösa med 1 200 personer, medan antalet för övriga ålderskategorier minskade med 400 personer.

Även arbetslösheten bland ungdomar växte snabbare än för övriga ålderskategorier. Ungdomsarbetslösheten ökade totalt sett med 4 700 personer till 161 400. Den huvudsakliga orsaken bakom ökningen var att fler heltidsstuderande ungdomar gav sig ut på arbetsmarknaden och sökte arbete.

Den relativa arbetslösheten i faktiska värden, mätt som andelen arbetslösa av arbetskraften, uppgick till 8,6 procent första kvartalet. I säsongrensade termer uppgick arbetslösheten till 8,2 procent. Det är en nedgång sedan högsta noteringen på 8,9 procent som inträffade första kvartalet 2010. Sett i ett längre perspektiv är den nuvarande nivån hög.

Den lägsta noteringen sedan 1993 ägde rum andra kvartalet 2001, då den relativa arbetslösheten var 5,7 procent.

Det outnyttjade arbetskraftsutbudet ökade

Arbetslösa, undersysselsatta¹ och latent arbetsökande² utgör tillsammans det outnyttjade arbetskraftsutbudet. Första kvartalet utgjorde det outnyttjade arbetskraftsutbudet 928 300 personer i faktiska värden, vilket motsvarade en ökning med 11,6 procent från motsvarande kvartal året innan. Antalet latent arbetsökande och undersysselsatta ökade med 28,1 respektive 11,7 procent jämfört med motsvarande kvartal 2012. Den kraftiga ökningen inom dessa grupper utgjordes främst av ungdomar.

Varsel låg kvar på en hög nivå

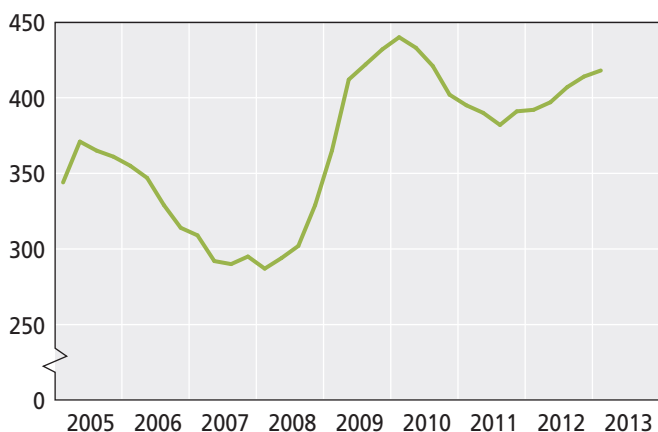
Arbetsmarknadsstatistik från arbetsförmedlingen visade att antalet varsel låg kvar på en hög nivå. Första kvartalet varslades 17 203 personer om uppsägning, mätt i årstakt motsvarade det en ökning på 4,2 procent. Nivån på antal varsel är i ett historiskt perspektiv hög men ligger på en betydligt lägre nivå än toppnoteringen fjärde kvartalet 2008 då det varslades 57 388 personer. Utvecklingen under kvartalet var blandad, varslen steg både under januari och mars medan varslen minskade i februari. Antalet varsel ökade efter kvartalets utgång. I april steg varslen med nästan 50 procent jämfört med samma månad året innan.

Antalet lediga platser som anmäldes till landets arbetsförmedlingar minskade i årstakt med 3,4 procent första kvartalet. Den minskade efterfrågan på arbetskraft skedde främst inom tillverknings- och gruvindustrin, byggverksamheten och transportväsendet. Mot strömmen gick de tidsbegränsade visstidsanställningarna inom vård och omsorg som ökade jämfört med samma kvartal året innan.

Säsongrensad konjunkturstatistik över vakanser (KV) visar dock att utvecklingen mellan de två senaste kvartalen var positiv. Antalet lediga jobb steg med 5 procent. Inom privat sektor ökade antalet lediga jobb med 3,7 procent, det var en lägre ökning än för arbetsmarknaden som helhet. Antalet vakanser inom privat sektor minskade med 4,2 procent.

Arbetslösa 15–74 år

Kvartalsmedelvärden av säsongrensade månadsdata. Tusental

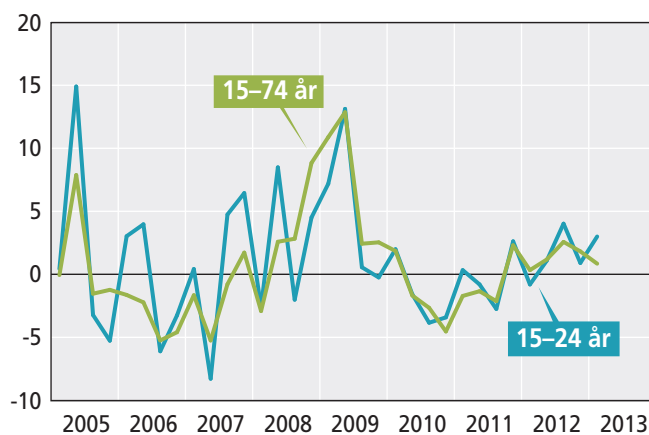

Källa: AKU och egna beräkningar Data t.o.m. första kvartalet 2013

Arbetslösa

Procentuell förändring från föregående kvartal.

Kvartalsmedelvärden av säsongrensade månadsdata

Källa: AKU och egna beräkningar Data t.o.m. första kvartalet 2013

Arbetslöshetens regionala skillnader

För att studera regionala skillnader på arbetsmarknaden används här en regionindelning baserad på NUTS 2³, vilket delar in riket i åtta regioner⁴. Här jämförs Sveriges fyra största regioner som är Stockholm⁵, Västsverige⁶, Östra Mellansverige⁷ och Sydsverige⁸.

Den relativa arbetslösheten i Stockholmregionen uppgick till 6,8 procent i säsongrensade termer första kvartalet. Det var 0,3 procentenheter lägre än kvartalet innan. Det är betydligt lägre än den relativa arbetslösheten i riket som uppgick till 8,2 procent. Även i jämförelse med de tre övriga regionerna sticker Stockholmsområdet ut med både lägre relativ arbetslöshet och ett lägre antal arbetslösa. Den underliggande orsaken är att antalet arbetslösa i Stockholm har minskat trots en ökad arbetskraft.

De övriga regionerna har i jämförelse med Stockholmregionen en kraftigare ökning av antalet arbetslösa i förhållande till hur antalet personer i arbetskraften har utvecklats.

1 Personer som arbetar mindre än de skulle vilja och som kunnat arbeta mer den givna referensveckan i arbetskraftsundersökningarna (AKU).

2 Personer utanför arbetskraften som velat och kunnat arbeta den givna referensveckan i AKU.

3 NUTS (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) är EU:s egna hierarkiska regionindelning som introducerades 1988 av Eurostat. Syftet med NUTS är att erhålla jämförbara områden vad avser yta och befolkningsstorlek i EU:s olika medlemsländer.

4 Stockholm, Östra mellansverige, Småland med öarna, Sydsverige, Västsverige, Norra Mellansverige, Mellersta Norrland och Övre Norrland.

5 Stockholms län.

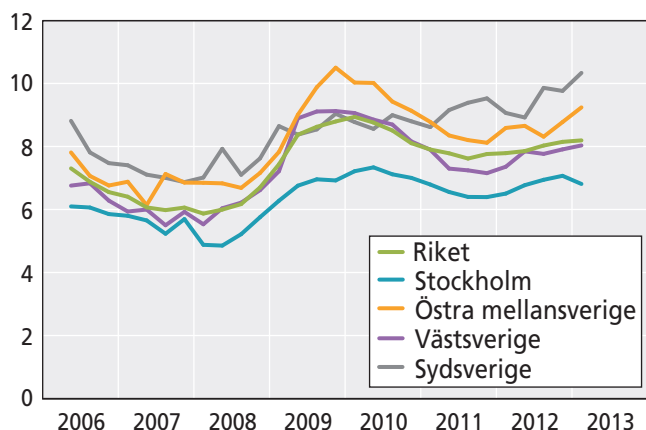
6 Västra Götalands och Hallands län.

7 Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län.

8 Blekinge och Skåne län.

Den relativa arbetslösheten var högst i Sydsverige, där den uppgick till 10,3 procent av arbetskraften.

Andel arbetslösa 15–74 år efter region
Procent av arbetskraften. Säsongrensade kvartalsvärden

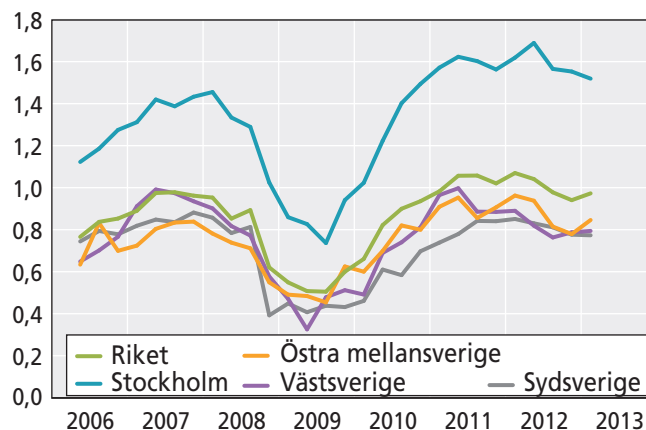
Källa: AKU och egna beräkningar Data t.o.m. första kvartalet 2013

Enligt uppgifter om andelen lediga jobb, det vill säga antalet lediga jobb som procent av arbetskraften, tycks förutsättningarna att hitta ett arbete vara något lättare i Stockholmsregionen. Även om andelen lediga jobb inom privat sektor i Stockholmsregionen sjönk med 0,1 procentenhet första kvartalet så uppgick andelen till 1,5 procent av arbetskraften, vilket är betydligt högre än såväl riket som övriga regioner i jämförelsen. Första kvartalet var skillnaden i andelen

lediga jobb mellan Stockholmsregionen och landet som helhet 0,5 procentenheter.

I övrigt tycks andelen lediga jobb med mindre avvikelser följa samma arbetsmarknadskonjunkturella mönster som riket i helhet. Med höga noteringar strax innan och ett år efter finanskrisen samt en bottennotering under finanskrisen då arbetslösheten var som högst.

Andel lediga jobb inom privat sektor efter region
Procent av arbetskraften. Säsongrensade kvartalsvärden

Källa: AKU, KV och egna beräkningar Data t.o.m. första kvartalet 2013

Kontaktperson: Antonio Espinoza, 08-506 949 82

Utveckling av några indikatorer på arbetsmarknaden

År	Antal sysselsatta 15–74 år	Andel sysselsatta av befolk. 15–74 år	Antal arbetslösa 15–74 år	Andel arbetslösa av arb.kraften 15–74 år	Antal personer utanför arb.kraften 15–74 år	Arbetade timmar 15–74 år	Antal lediga jobb	Antal varsel
Kvartal	1 000-tal	Procent	1 000-tal	Procent	1 000-tal	1 000-tal	1 000-tal	1 000-tal
2007 1	4 432	65,4	323	6,8	2 020	143 430	53	9
2007 2	4 543	66,9	335	6,8	1 917	139 750	61	6
2007 3	4 639	68,1	269	5,5	1 905	124 500	52	7
2007 4	4 549	66,6	264	5,5	2 018	146 720	52	8
2008 1	4 520	66,0	302	6,3	2 030	140 660	57	9
2008 2	4 624	67,3	339	6,8	1 907	149 470	55	15
2008 3	4 674	67,9	280	5,7	1 932	124 160	48	14
2008 4	4 554	65,9	298	6,1	2 058	147 060	36	57
2009 1	4 466	64,5	380	7,8	2 080	139 210	38	50
2009 2	4 525	65,2	454	9,1	1 966	138 350	36	32
2009 3	4 548	65,3	399	8,1	2 018	123 410	28	17
2009 4	4 459	63,8	402	8,3	2 127	138 580	33	17
2010 1	4 413	63,0	456	9,4	2 132	139 700	44	14
2010 2	4 533	64,6	474	9,5	2 006	143 600	57	10
2010 3	4 612	65,6	398	7,9	2 017	123 800	49	9
2010 4	4 537	64,4	371	7,6	2 139	144 700	50	11
2011 1	4 533	64,2	411	8,3	2 112	146 300	66	8
2011 2	4 645	65,7	434	8,5	1 988	144 400	78	11
2011 3	4 708	66,5	358	7,1	2 014	126 000	58	10
2011 4	4 617	65,1	359	7,2	2 115	148 400	55	17
2012 1	4 570	64,4	406	8,2	2 123	147 300	77	17
2012 2	4 678	65,8	440	8,6	1 991	142 800	80	14
2012 3	4 735	66,5	383	7,5	2 002	126 300	55	15
2012 4	4 644	65,1	383	7,6	2 104	147 200	53	26
2013 1	4 609	64,5	433	8,6	2 098	144 500	74	17
Källor:	AKU	AKU	AKU	AKU	AKU	AKU	KV	Af

Internationell påverkan

Den ökade globaliseringen suddar ut landsgränser och leder till nya utmaningar för statistikinsamling och redovisning av den nationella ekonomiska aktiviteten. Ett nytt regelverk ENS 2010 införs i september 2014 för att uppdatera och anpassa nationalräkenskaperna i Europa för dessa förändringar. Vi reder ut begreppen och diskuterar vad förändringarna innebär för de svenska nationalräkenskaperna.

Förändringens vindar blåser inte bara över den inhemska ekonomin utan vi blir också allt mer sammanvävda i den internationella sfären. Landsgränser har allt mindre betydelse och blir mer en gräns för företagsklimat och administrativa funktioner. Fördelar av etablering i olika regioner och länder analyseras. Samtidigt blir produktionen allt mer specialiserad och indelad i processer utifrån var de största komparativa fördelarna finns. Hänsyn tas naturligtvis till kostnader men också till tillgången på arbetskraft, utbildningssystem, innovationsklimat, marknadsplacering och närhet till olika aktiviteter.

Omfattande specialisering

Nya ord gör entré i vårt vardagsspråk. Internationell fragmentering handlar om att placera aktiviteter i den för varje delsteg och innehåll mest effektiva miljön. Vi hör talas om globala värdekedjor. Då är vi inne på att dela upp framtagandet av en produkt i en hel rad olika aktiviteter. Och till sakens natur hör att olika delmoment utförs på geografiskt helt skilda platser. Detta möjliggörs genom att vi under flera decennier har byggt upp infrastruktur och logistik som möjliggör snabba förflyttningar över stora områden. Informations- och datateknik har naturligtvis också varit en starkt bidragande faktor. Men även människors ökade rörlighet och förbättrade språkkunskaper samt lättnader i form av färre administrativa hinder och avregleringar har bidragit till den ökade internationaliseringen.

För att hantera en produkt från idéstadiet och fram till slutkund, sker numera en uppdelning i ett antal processer. Det handlar om forskning och utveckling, design, produktion, marknadsföring, distribution och kan även innefatta stöd till finansiering. Inte sällan utförs de olika delmomenten i olika bolag och även i olika länder. Det medför svårigheter med att hålla rätt på alla transaktioner och kunna urskilja vad som ska vara med i respektive lands ekonomiska redovisning. För det är så att vi ska redovisa den ekonomiska utvecklingen enligt det sedan länge internationellt fastlagda territoriella begreppet BNP. För företagen blir det också allt svårare att tillgodose våra statistikbehov om de har en redovisning med en annan skärning för marknader och delprocesser.

Statistikinsamlingens dilemma och lösningsförslag

Insamling och hantering av uppgifter som kan användas för ekonomiska analyser innebär att ta hand om stora mängder data. Därför har stora system byggts upp för lagring och bearbetning. Redovisning och indelningar byggdes upp för många år sedan. Det finns således en viss tröghet i processen att hantera nya uppgifter och fenomen. Dessutom är användarna intresserade av att kunna jämföra olika aktiviteter över långa tidsperioder, vilket också bidrar till en viss ovilja till ständiga anpassningar.

Sammanställningar över Sveriges ekonomi behöver emellanåt uppdateras. I en föränderlig värld blir tidigare indelningar och uppdelningar omoderna och mindre lämpade för analyser. Nya ekonomiska aktiviteter behöver specificeras och följas upp. Vi ser exempelvis en förskjutning från traditionell industriproduktion till tjänsteproduktion. Ett annat exempel är att traditionell varuexport numera ofta hanteras som export av projekt, vilka innehåller såväl varan som olika tillhörande tjänster. Treporthandel, även kallad *merchanting*¹ är en aktivitet som har vuxit under de senaste decennierna. I och med utlokalisering av vissa aktiviteter inom industriföretag har en viss överflyttning skett till tjänsteproduktion, när exempelvis redovisnings- eller datatjänster flyttas ut. I en annan artikel i detta nummer redovisas hur vi försöker angripa dessa problem med nya sammansättningar av primärdata.

Ändringar i internationella regelverk

Icke desto mindre har under de senaste 10 åren ett arbete pågått för att förändra de normer och riktlinjer som redovisningen av nationalräkenskaper bygger på.

Nationalräkenskaperna sammanställs enligt ett internationellt överenskommet system för att alla länder ska ha likvärdiga definitions- och beräkningsmetoder. System of National Accounts (SNA) har utarbetats under gemensamt ansvar av FN, IMF, EU, OECD och Världsbanken. Europeiska unionens medlemsländer har gått ett steg längre och lagstiftat om hur nationalräkenskaperna ska beräknas och vad de ska innehålla. Den första överenskommelsen om SNA träffades 1953 inom FN:s statistikkommission. Under årens lopp har det skett fem uppdateringar och nu står vi inför ännu en. I september 2014 kommer alla EU-länder att publicera sina beräkningar anpassade till den nya förordningen, Europeiska National- och Regionalräkenskaps-

¹ *Merchanting är marginal på varor som köps och säljs utomlands utan att ha importerats till företagets hemland. Det kan vara i form av traditionell handelsverksamhet eller tillverkning av egenutvecklade produkter som läggs ut på ett utländskt företag och säljs internationellt utan att först importeras till Sverige.*

systemet, ENS 2010, vilken är harmoniserad med SNA2008. Inom EU är det extra viktigt att länderna har likvärdiga beräkningsmetoder och innehåll eftersom en stor del av avgiften till unionen baseras på nationalräkenskaperna.

Eftersom nationalräkenskaperna är ett system som avser att mäta den ekonomiska aktiviteten krävs det även att metoderna utvecklas så att de kan spegla och inkludera förändringar i den ekonomiska aktiviteten. Därför har en uppdatering av tidigare metoder och innehåll delvis gjorts. Det är dessa förändringar som ska introduceras nästa år. När man ändrar metoder och även innehåll så betyder det att gamla data inte blir helt jämförbara med de nyare serierna. Då görs vissa uppdateringar av de tidigare publicerade uppgifterna. Det är inte ofta det finns information på grundnivån för tidigare år för dessa nya områden, så ibland kan det bli fråga om vissa schablonjusteringar av tidigare serier som kvotning med skillnaden i nivå och introduktion av något övergripande prisindex. Om nya beräkningsmetoder introduceras så kan det hända att viktfröskjutningar mellan olika delaggregat uppstår vilket kan påverka volymutvecklingen av BNP. BNP är den uppgift i nationalräkenskaperna som används mest och justeringar i BNP kan alltid ifrågasättas om de bara beror på tillägg eller metodändringar.

De förändringar som nu genomförs i nationalräkenskaperna har genomgått analyser och bearbetning i många led under ett antal år. Länderna har haft möjlighet att lämna synpunkter på de förslag som expertgrupper har tagit fram. Experterna kommer dels från forskarvärlden och dels från olika internationella organisationer som IMF, OECD, FN, EU och WTO samt även representanter från olika länder.

Arbetet startade 2005 på internationell nivå. Den internationella överenskommelsen, System of National Accounts, fastställdes 2008. Arbetet med den europeiska förordningen har pågått under perioden 2008–2013, för att slutligen antas

under våren 2013. Den europeiska varianten är översatt till alla EU-medlemsländernas språk.

Hur påverkas de svenska nationalräkenskaperna?

De förändringar som nu införs består av 44 punkter vilka kan delas in i tre huvudsakliga grupper. Dels de som påverkar BNP/BNI-skattningen, dels de som enbart innebär metodförändringar dels endast förtydliganden eller ändring av terminologin.

Den entydigt största påverkan på BNP-estimatet har ändringen som innebär att utgifter för forskning och utveckling ska redovisas som investeringar istället för kostnader. De beräkningar som hittills har gjorts tyder på att denna förändring lyfter Sveriges BNP-nivå med ca 4 procent. Näst störst påverkan får ändrad bokföring av militära vapensystem. Även denna post ska inräknas i investeringarna istället för att kostnadsföras enligt dagens metod. Preliminära beräkningar tyder på att det innebär ett tillägg på någon tiondels procentenhet till nuvarande BNP-nivå.

Ett område som innebär vissa metodförändringar i nya ENS och SNA är transaktioner som rör produktion i utlandet, trepartshandel (merchanting) och lönebearbetning. En internationell arbetsgrupp arbetar även med att ge ytterligare riktlinjer om hur transaktioner som uppstår i en mer globaliserad produktionsprocess ska redovisas.

I septembernumret av Sveriges ekonomi kommer ytterligare temaartiklar som bland annat fokuserar på vad förändringarna i nya ENS 2010 innebär för de svenska nationalräkenskaperna.

*Kontaktperson: Birgitta Magnusson Wärmark,
08-506 945 51*

Nya konjunkturindikatorer på SCB

Från varor till tjänster i konjunkturstatistiken

Under en längre tid har Sverige omvandlats från ett industrisamhälle till ett allt mer utpräglat tjänstesamhälle. Den nya ekonomiska strukturen med en större tjänstesektor innebär att industriproduktionen har tappat i kraft som ensam indikator på den ekonomiska utvecklingen. Denna förändring återspeglas i den statistikutveckling som skett på SCB den senaste tiden.

Den svenska ekonomin allt mer tjänstebaserad

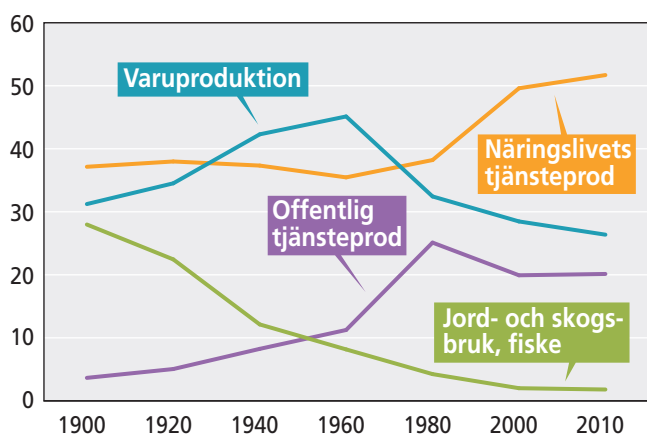
I början av 1900-talet var Sverige ett land med en omfattande jordbrukssektor. Efter en period med stor förändring var

Sverige mellan 1940 och 1970 en utpräglat industrination. Under den perioden kom 40 procent av BNP från industriföretagen. Sedan dess har Sverige allt mer omvandlats till en tjänsteproducerande nation. Både näringslivets och den offentliga sektorns tjänsteproduktion ökade stadigt under de sista decennierna på 1900-talet och utvecklingen har fortsatt efter millennieskiftet. År 2010 bestod den totala tjänstesektorn för nästan 70 procent av Sveriges BNP medan industri-sektorn endast utgjorde 28 procent och jordbrukssektorn 2 procent. Till viss del kan ökningen av tjänstesektorn förklaras av att många industriföretag har renodlat sin verksamhet och att tjänsteproduktionen flyttats över till andra företag.

Mellan år 2000 och 2010 syns vågen av privatiseringar tydligt genom att näringslivet övertagit en stor del av den offentliga tjänsteproduktionen. Totalt utgjorde tjänsteproduktionen inom näringslivet ungefär hälften av BNP år 2010.

Den svenska ekonomins struktur 1900–2010

Procentuell andel av BNP

Källa: Nationalräkenskaperna

Data t.o.m. 2010

En förändrad ekonomi kräver ny statistik

Den nya ekonomiska strukturen med en större tjänstesektor innebär att industriproduktionen som indikator på den ekonomiska utvecklingen har förlorat i kraft. Det har istället blivit allt viktigare att fånga tjänstesektorns utveckling. Inslaget av tjänster i produkterna är också större idag än tidigare. Därmed kan det motiveras att inte enbart fokusera på uppdelningen mellan varor och tjänster på traditionellt vis utan att fånga produkter med innehåll av såväl vara som tjänst. Denna förändring återspeglas i den statistikutveckling som skett på SCB under 2000-talet. SCB har bland annat utvecklat Tjänstprisindex, Tjänsteföretagens förbrukning, Tjänstesektorns produktion efter produktgrupp, Utrikeshandel med tjänster, Tjänsteproduktionsindex samt Produktionsindex över näringslivet. Nedan följer en presentation av några av dessa nya indikatorer samt några som är under utveckling och förbättringsarbetet som sker i statistiken. I denna artikel fokuserar vi på konjunkturstatistiken.

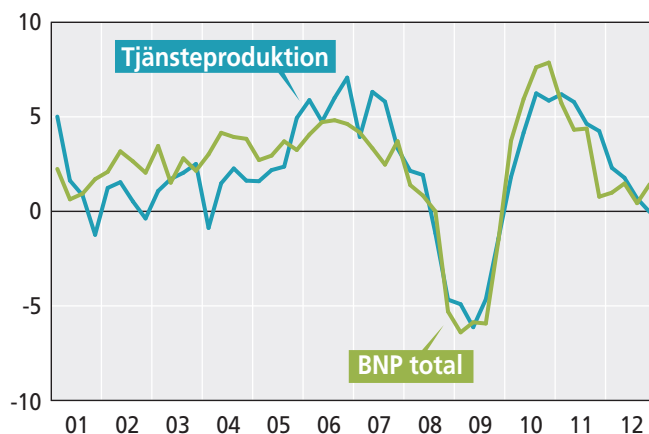
Nya indikatorer och indikatorer under utveckling

Med anledning av tjänstesektorns ökade betydelse utvecklades Tjänsteproduktionsindex som en månatlig konjunkturindikator om produktionsutvecklingen i den privata tjänstesektorn, med finansiell verksamhet exkluderat. Statistiken ska även vara underlag för de kvartalsvisa beräkningarna av den privata tjänsteproduktionen i nationalräkenskaperna (NR). Tjänsteproduktionsindex sammanfaller väl med utvecklingen för BNP och korrelationen för serierna är hela 0,85. Förutom att vara en indikator för hela tjänstesektorn

ger indexen även information om cirka 20 branscher på månadsbasis och cirka 100 på kvartalsbasis.

Tjänsteproduktionsindex jämfört med totala BNP

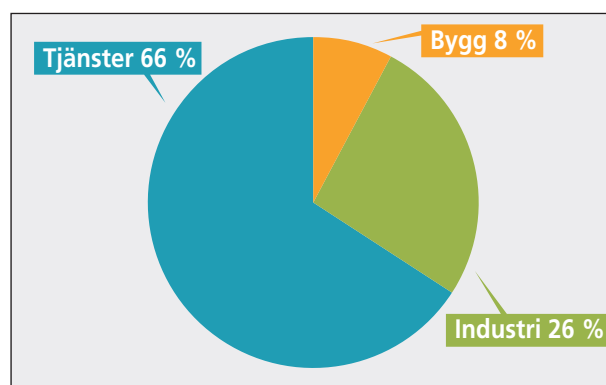
Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år

Källa: Tjänsteproduktionsindex och nationalräkenskaperna Data t.o.m. fjärde kvartalet 2012

Produktionsindex över näringslivet (PIN) är SCB:s senaste konjunkturindikator och har publicerats sedan december 2012. PIN tas fram med hjälp av underlag från Industriproduktionsindex¹, Tjänsteproduktionsindex² och Byggproduktionsindex. Det som påverkar PIN i störst utsträckning är tjänsteproduktionen som står för 65,5 procent. Industriproduktionen står för 26,5 procent och byggproduktionen står för 7,9 procent.

Vägningstalen i PIN

Källa: Produktionsindex inom näringslivet

Ekonomer och politiker baserar bedömningar och beslut på olika typer av ekonomisk statistik och vill snabbt kunna prognostisera den ekonomiska utvecklingen. På månadsbasis har det tidigare endast funnits statistik över delsektorer i näringslivet. PIN täcker förvisso inte hela näringslivet men representerar ändå mer än 70 procent av totala BNP, vilket gör den till en mycket värdefull konjunkturindikator.

Eftersom PIN ska vara en indikator på näringslivets produktion är det intressant att jämföra den med NR för att analysera hur väl indikatorn fungerar. Vid en jämförelse mot motsvarande delar i NR kan det urskiljas att statistiken under de flesta perioder sammanfaller väl. Det finns en skillnad under 2010 vilket förklaras av att Industriproduk-

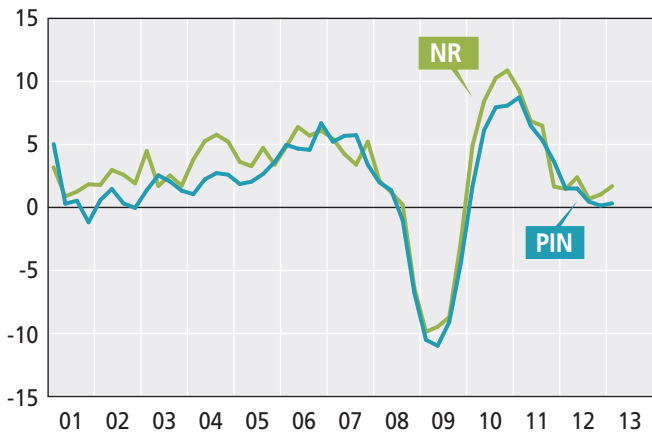
1 Industriproduktionen i PIN inkluderar produktionen av el, vilket inte ingår i Industriproduktionsindex

2 Tjänsteproduktionen i PIN inkluderar vattenförsörjning, avloppsrening, avfallshantering och sanering, vilket inte ingår i Tjänsteproduktionsindex.

tionsindex då avvek kraftigt mot industriproduktionen i NR. När industrin återhämtade sig efter finanskrisen ökade produktionen snabbare än insatsförbrukningen vilket ledde till att förädlingsvärdet ökade snabbare än produktionen. Eftersom NR tar hänsyn till detta ökar produktionen där betydligt mer än i Industriproduktionsindex som enbart mäter produktionsvärdet.

PIN jämfört med motsvarande delar i NR

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år. Kalenderkorrigerade fasta priser

Källa: Produktionsindex och nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Skillnader mellan PIN och NR

Tjänsteproduktionsindex och industriproduktionsindex (IPI) är de huvudsakliga underlagen för den månadsvisa PIN såväl som för de kvartalsvisa nationalräkenskapernas beräkningar av förädlingsvärdena i näringslivet. De finns en del skillnader vilka gör att PIN och förädlingsvärdeutvecklingen i näringslivet enligt NR inte helt överensstämmer.

- PIN omfattar inte branscherna jordbruk, skogsbruk och fiske samt de finansiella branscherna.
- I nationalräkenskaperna görs justeringar i samband med de avstämningar som görs för att balansera tillgången och användningen i ekonomin.
- I nationalräkenskaperna görs tillägg för viss tjänsteproduktion inom industrin som inte ingår i IPI.
- IPI justeras med förändringar i lager i de kvartalsdata som utgör underlag för NR.
- Byggbranschen baseras i NR på vilka investeringar som görs i bostäder och andra byggnader och anläggningar.
- PIN och NR använder delvis olika metoder för kalenderkorrigerering och säsongrensning.

Ny månadsindikator över hushållens konsumtion

Riksbanken och andra analytiker har under en tid önskat en månadsindikator över hushållens konsumtion. En av rekommendationerna i Stieglitz rapport¹ om utvärdering av

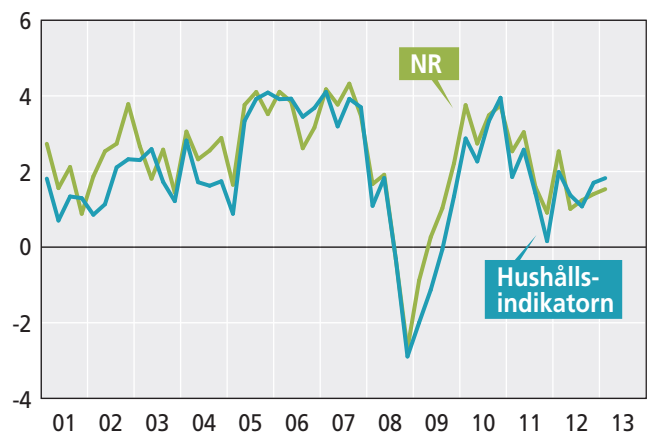
välstånd är att studera inkomst och konsumtion istället för produktion. I USA finns idag en månadsindikator över hushållens konsumtion men för att göra månadsvisa prognoser över den privata konsumtionen i Sverige, finns i princip endast Detaljhandelsindex tillgängligt.

Hushållens konsumtion står för cirka 47 procent av Sveriges samlade BNP, vilket innebär att en indikator över detta skulle innebära stor skillnad för prognoser av den ekonomiska utvecklingen. I utvecklingen av ett månatligt index har uppgifter från omsättningsstatistiken för tjänstesektorn använts som huvudkälla. Underlaget bygger på en månadsvis insamling av omsättningsuppgifter för samtliga tjänstbranscher. En stor del av tjänstbranschernas försäljning går till privat konsumtion. Exempel på branscher som till stor del säljer till hushållen är personbilshandel, bensinhandeln, restauranger, spel- och vadhållningsverksamhet, resebyråverksamhet, taxi, frisörer, filmvisning och detaljhandeln. Utöver de uppgifter som hämtas från omsättningsstatistiken uppskattas konsumtionsförändringar inom ett antal övriga branscher. En sådan är boende där befintlig statistik över färdigställda lägenheter och hus används som underlag. Hushållens utgifter för bostadstjänster motsvarar omkring 20 procent av den totala konsumtionen. Ytterligare områden där andra källor används för uppskattning av konsumtionsutvecklingen är bland annat energi och bränsle.

Under 2012 och 2013 har konsumtionsindikatorn producerats för utvärdering av SCB:s utvecklingsavdelning. Överensstämmelsen mellan denna indikator och privat konsumtion i nationalräkenskaperna har under det senaste året varit mycket god.

Hushållskonsumtionsindikatorn jämfört med motsvarande delar i NR

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år. Fasta priser

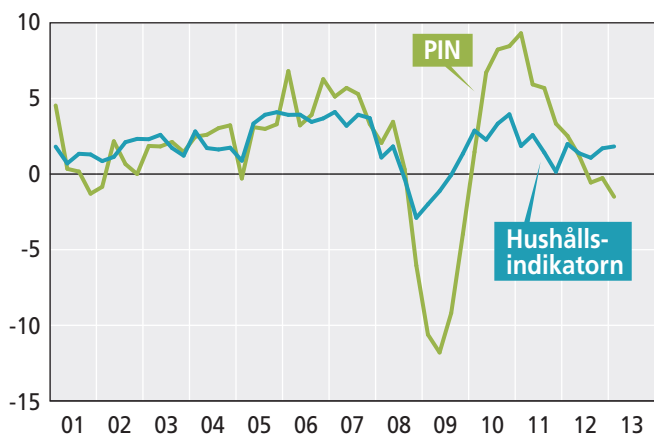
Källa: Hushållskonsumtionsindikator och nationalräkenskaperna Data t.o.m. första kvartalet 2013

Den senaste publiceringen från NR visar att hushållskonsumtionen första kvartalet växte med 1,5 procent jämfört med samma kvartal året innan. Enligt den nya hushållsindikatorn växte den faktiska hushållskonsumtionen med 1,8 procent jämfört med samma kvartal föregående år. Från september 2013 kommer indikatorn publiceras på SCB:s hemsida.

¹ Joseph Stieglitz et al Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress

Hushållskonsumtionsindikatorn och PIN

Procentuell förändring från motsvarande kvartal föregående år. Fasta priser

Källa: Hushållskonsumtionsindikatorn och PIN
Data t.o.m. första kvartalet 2013

Pågående förbättringsarbete för SCB:s konjunkturstatistik

Under hösten 2012 startade SCB ett förbättringsarbete för industri- och tjänsteproduktionsindex. Projektet går under arbetsnamnet Samordningsprojektet. En samordnad undersökning för industri- och tjänstesektorn med avseende på urvalsdesign, beräkningsmetod, insamlingsvariabel etc. medför att NR får bättre underlag för kvartalsberäkningarna. Vidare medför samordningen ökad kvalitet i skattningar av kvartalsvis BNP samt att arbetet på NR med att granska och i efterhand justera underlagen från de nämnda undersökningarna minskar.

Skillnader mellan hushållsindikatorn och hushållskonsumtionen i NR

Stora delar av den statistik som utgör underlag för den nya hushållsindikatorn är också underlag för beräkningarna av hushållskonsumtionen i NR. En skillnad är att NR gör beräkningar efter ändamål och hushållsindikatorn gör beräkningar efter bransch. De skillnader som finns berör i första hand de områden som i NR baseras på kvartalsstatistik och företagets kvartalsredovisningar. Det avser framförallt konsumtionen inom följande områden (ändamål); tobak, hälso- och sjukvård, telekommunikation, finansiella tjänster och försäkringar, svensk hushållskonsumtion i utlandet och utländsk hushållskonsumtion i Sverige.

Förbrukning baserat på moms

Ytterligare ett projekt som SCB driver är att studera möjligheterna att fånga insatsförbrukning i näringslivet på kvartalsbasis med hjälp av momsdata. I dagsläget saknas uppgifter om förbrukning vid NR:s kvartalsberäkningar vilket oftast är det som leder till de största revideringarna mellan NR:s kvartals- och årsberäkningar. Det skulle därmed vara önskvärt att hitta ett sätt att mäta förbrukningen på kvartal.

Exempelvis kan det vid beräkningen av industrisektorn för 2010 urskiljas att tidigare information om förbrukningen hade varit önskvärd. När NR:s kvartalsberäkningar för industrisektorn genomfördes fanns endast uppgifter om produktionsvärdesutvecklingen tillgänglig från Industriproduktionsindex. NR:s kvartalsberäkningar visade en utveckling för industribranscherna för 2010 på 15,8 procent. När årsberäkningarna sedan skattades fanns även statistik om förbrukningen tillgänglig från undersökningen Företagens ekonomi. När även detta togs med i beräkningen blev utvecklingen för 2010 istället 19,8 procent. Resultatet visar att redan vid små skillnader i utveckling mellan produktions- och förbrukningsvärde så slår det kraftigt på förädlingsvärdet.

Förädlingsvärde och centrala industrivariabler 2010

Procentuell förändring i löpande priser, årstakt

	Företagens ekonomi (Årsstatistik)	Nationalräkenskaperna (Kvartal)
Produktionsvärde	14,8	
Förbrukningsvärde	12,8	
Förädlingsvärde	19,8	15,8

Källa: Företagens ekonomi och nationalräkenskaperna

Projektet som skall studera möjligheterna att fånga förbrukningen på kvartalsbasis med hjälp av momsregistret är i skrivande stund inte slutfört. Redan nu finns dock resultat som visar en möjlig väg att skatta produktions-, förbruknings- och förädlingsvärde på kvartalsbasis. Fortsatta studier kommer att göras under hösten 2013. Metoden innebär att uppgifter från de 250 största företagen direktinsamlas medan uppgifter från resterande företag tas fram via moms-uppgifter.

Näringslivets förädlingsvärde 2009–2011

Procentuell förändring enligt olika källor, årstakt

	Moms	NR	FEK	PIN
2009	-7,0	-7,8 ¹	-7,2	-7,4
2010	12,5	12,2 ¹	12,6	7,2
2011	2,3	6,3 ²	3,5	6,5

Källa: Produktionsindex inom näringslivet, företagens ekonomi, nationalräkenskaperna och momsansats

Kontaktpersoner: Malin Remes, 019-17 61 19 och Daniel Lennartsson, 019-17 64 29

1 NR baserat på årsstatistik (FEK)

2 NR baserat på kvartalsstatistik (PIN)

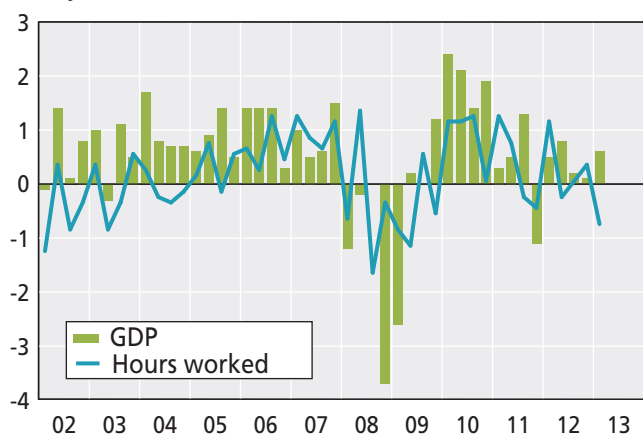
Summary

Swedish growth holds its own

At the start of 2013 Swedish growth continued strongly in a weak European environment, while GDP fell in several of the euro area's leading economies such as France and Italy. Household consumption and investments in inventory contributed the most to GDP growth.

GDP rose by 0.6 percent during the first quarter, seasonally adjusted and compared with the fourth quarter. This implies that the quarterly rate of increase rose somewhat compared with the two previous quarters with growth rate increases of 0.1 and 0.2 percent respectively. At the same time the weak economic development in the wake of the debt crisis still characterised much of Europe. As a consequence, GDP fell in the euro area (EU 17) by 0.2 percent seasonally adjusted and compared with the quarter before. However, growth in the US was reasonable with a seasonally adjusted quarterly growth of 0.6 percent.

Gross domestic product (GDP) and hours worked in the whole economy
Percent change from previous quarter. Seasonally adjusted GDP and hours worked

Source: National accounts

Data up to and including first quarter 2013

During the first quarter of 2013 world trade was strengthened after the weak development during the fourth quarter. However, Swedish exports of goods dropped sharply, indicating that Sweden lost shares on the world market. Nevertheless, exports of services continued to grow and compensated some of the downturn for the goods. In total, exports dropped by 1.4 percent from the fourth to the first quarter in seasonally adjusted values. But because imports fell even more, foreign trade still pulled up GDP growth. Even at an annual rate imports fell harder than exports, leading to a positive contribution for net exports to GDP growth.

Production in industry rose compared with the previous quarter. The increase was highest for production of services, but production of goods also rose somewhat when industry turned upwards after production decreases for two quarters in a row. A reservation should be made because some of the increase in production has involved increased inventories and does not indicate an increased demand. However, production increased even though the number of hours worked in industry fell, showing that productivity increased compared with the previous quarter.

Once again household consumption was among the strongest driving forces behind the actual GDP growth. Generous real income growth supported this. Households increased consumption by 1 percent, seasonally adjusted and compared with the quarter before, which is the strongest quarterly growth in one year. High housing expenses due to the cold winter led to increased consumption, but households also showed signs of somewhat less cautious buying behaviour, where among other things purchases of home decorating items were given priority. However, the tendency to save was still dominant and the adjusted savings ratio remained at a historically high level.

Gross fixed capital formation fell on a broad front during the first quarter and dropped by 2.8 percent seasonally adjusted and compared with the previous quarter. The downturn for housing investments eased somewhat, while transport means instead contributed the most to the decrease for investments. Stockpiling was stronger than normal in the manufacturing industry and lifted GDP growth by 0.7 percentage points.

Compared with the quarter before, relatively small changes occurred on the labour market. Employment was up 0.2 percent from the previous quarter, while at the same time relative unemployment rose to 8.2 percent compared with 8.1 percent in the fourth quarter, seasonally adjusted. The increase of employment is largely due to many young people finding work.

The Swedish economy – a statistical perspective also offers two theme articles. The first article describes how the Swedish national accounts are affected by coming changes in international regulations, for instance that research and development will be recorded as investments and not consumption from September 2014. In addition, the problems surrounding collection of statistics in a world of change is discussed. The second article presents new statistical products such as the new production index for industry.

ANSVARIG UTGIVARE

Monica Nelson Edberg

FRÅGOR OM INNEHÅLLET I DENNA PUBLIKATION

Thomas Bjurenvall, redaktör	08-506 945 74
Peter Buvén, redaktör	08-506 945 28
Magnus Saltveit, redaktör	08-506 949 84
Antonio Espinoza	08-506 949 82
Hans-Olof Hagén	08-506 944 66
Johannes Holmberg	08-506 945 11

MEDSKRIBENTER

Daniel Lennartsson, ekonomisk statistik
Birgitta Magnusson Wärmark, nationalräkenskaper
Malin Remes, ekonomisk statistik

GRAFISK FORM

Monica Andersson 08-506 943 62

Förfrågningar kan även göras via e-post: förnamn.efternamn@scb.se.